

Odnos stavova prema kućnim ljubimcima i tradicionalnim obiteljskim vrijednostima

Lugarić, Gordana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:133546>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI

Gordana Lugarić

**ODNOS STAVOVA PREMA KUĆNIM LJUBIM-
CIMA I TRADICIONALNIM OBITELJSKIM VRI-
JEDNOSTIMA**

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2019

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

GORDANA LUGARIĆ

ODNOS STAVOVA PREMA KUĆNIM LJUBIM- CIMA I TRADICIONALNIM OBITELJSKIM VRI- JEDNOSTIMA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Dario Pavić

ZAGREB, 2019

Sadržaj

UVOD.....	1
1. PRVA I DRUGA DEMOGRAFSKA TRANZICIJA.....	2
1.1. Značaj kontracepcije.....	4
1.2. Razvod i kohabitacija.....	4
1.3. Društvene, strukturne i kulturalne promjene.....	5
1.4. Pluralizacija obiteljskih obrazaca.....	6
1.5. Vrednovanje obitelji i motivacija za roditeljstvo.....	7
2. EKONOMSKA RAČUNICA IMANJA DJECE.....	9
3. STOPE FERTILITETA U SVIJETU.....	11
4. PERCEPCIJA KUĆNOG LJUBIMCA.....	12
5. NOVI NAČIN OPHOĐENJA PREMA KUĆNIM LJUBIMCIMA.....	13
5.1. Privrženost između psa i čovjeka.....	15
5.2. Zdravstveni benefiti imanja psa.....	16
6. ODNOS GENERACIJE Y PREMA KUĆNIM LJUBIMCIMA.....	17
7. RAST TRŽIŠTA PROIZVODA ZA KUĆNE LJUBIMCE.....	18
8. ISTRAŽIVANJE.....	21
8.1. Hipoteze.....	21
8.2. Koncepti, indikatori i varijable.....	21
8.3. Svrha istraživanja.....	22
8.4. Cilj istraživanja.....	22
8.5. Metodologija.....	22
8.6. Istraživačka etika.....	23
9. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	24
9.1. Sociodemografski podaci.....	24

9.2. Testiranje varijabli hi-kvadrat testom.....	34
9.3. Usporedba stavova o djeci i stavova o kućnim ljubimcima.....	49
 10. RASPRAVA..	58
10.1. Opis i ograničenja istraživanja.....	58
10.2. Deskriptivna analiza.....	59
10.3. Povezanost varijabli utvrđena hi-kvadrat testom.....	59
10.4. Stavovi o djeci I stavovi o kućnim ljubimcima.....	59
 ZAKLJUČAK.....	62
 LITERATURA.....	64
 SAŽETAK.....	66
 ABSTRACT.....	67
 PRILOZI:	
Anketa istraživanja.....	68
Obrazac prijave istraživačkog prijedloga povjerenstvu za ocjenu etičnosti istraživanja odjela za sociologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.....	76

UVOD

Prva, a posebno druga demografska tranzicija za sobom unose brojne promjene na makro i mikro razini društva. Ono čime se prva demografska tranzicija zaokuplja su prihodi, uvjeti rada, pronalazak mjesta za život, zdravlje, školstvo i društvena sigurnost. Postoje jaki autoriteti poput države i crkve, a na mikro razini unutar patrijahalne obitelji rodne uloge su čvrsto definirane. S druge strane, drugu demografsku tranziciju karakterizira sve veći interes zadovoljavanja potreba višeg stupnja kao što su individualna autonomija, samoaktualizacija, te prepoznavanje osobnog pečata osobe. Autoriteti gube značaj i dolazi do pojave različitih društvenih stilova, otvorene budućnosti te fleksibilne organizacije života i pravo na izbor svakog pojedinca. Osim toga, značajka druge demografske tranzicije je pronalaženje supstituta rađanju, imanju djece i braku. Počinje se odgađati rađanje djece, dolazi do veće stope razvoda, sve više osoba ne želi djecu ili ih ima u sve kasnijoj životnoj dobi. Osim toga, utjecaj na kvalitetu imanja djece i na samu plodnost ima ekonomski razvoj s obzirom da se uz prihode povećavaju stope povrata ulaganja u obrazovanje djece te ljudski kapital. Veći dohodak odražava manji stupanj plodnosti zbog toga sve veće usredotočenosti na kvalitetu imanja djece, a ne na kvantitetu. Koncept kućni ljubimac novotarija je u povijesti čovječanstva. Čovjek je na životinje gledao prvenstveno na to da mu služe za obranu, zaštitu i hranu, no kućni ljubimac je životinja koja je dobila sasvim nešto novo – ljudske karakteristike i postali su sastavni dio čovjekovog života. Pružaju ljudima osjećaj bezuvjetne naklonosti, pouzdanost i sigurnost pa se događa da se osobe koje nemaju djecu ponašaju prema kućnim ljubimcima kao prema “zamjenskoj djeci”. S obzirom da ga karakterizira bliskost i brižnost kao među užim članovima obitelji odnos kućnog ljubimca i njegovog vlasnika ima teorijsko uporište u konceptu privrženosti. Nadalje, kućni ljubimci mogu uvelike doprinijeti psihološkoj dobrobiti svojih vlasnika, pogotovo kod osoba koje se osjećaju usamljeno. Milenijalci postaju kohorta s najvećim postotkom imanja kućnih ljubimaca. Novac, sloboda, testiranje ljubavne veze i priprema za dijete razlozi su zašto se mladi pripadnici generacije Y radije odlučuju za kućnog ljubimca nego za imanje djece. Tržište stvari za kućne ljubimce je u porastu, a potrošnja stvari za pse povećala se u zadnjih desetak godina među pripadnicima srednje klase. Kupovina stvari za kućnog ljubimca može ojačati odnos između njega i vlasnika, a vlasnik može osjećati ispunjenje kao da je nabavio nešto za člana obitelji što može povećati humanizaciju kućnog ljubimca u čovjekovim očima.

U ovom radu pokušalo se provjeriti imaju li stvarno mladi pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece. U istraživanju je sudjelovalo 119 mladih osoba koje su u braku. Mlade osobe koje su pristupile istraživanju izjasnile su se o svojim socio-de-

mografskim karakteristikama i određenim tvrdnjama kako bi se utvrdili stavovi prema kućnim ljubimcima i stavovi prema djeci. Pokušalo se provjeriti imali li povezanosti između određenih socio-demografskih karakteristika i imanja djece te imanja kućnog ljubimca. Zatim su se uspoređivali stavovi o jednom i drugom konceptu kako bi se utvrdilo prema kojem konceptu (imanju djece i imanju kućnog ljubimca) ispitanici imaju pozitivnije stavove.

1. PRVA I DRUGA DEMOGRAFSKA TRANZICIJA

Pad stope fertiliteta i mortaliteta karakteristike su prve demografske tranzicije (PDT) koja se dogodila u 18. i 19. stoljeću u zapadnim zemljama, dok se na ostatak svijeta proširila u drugoj polovici 20. stoljeća. Promjene u načinu na koji se formira tradicionalna obitelj uvelike utječu na pojavu prve demografske tranzicije. Kontrola začeca i rađanja temeljila se na niskoj dobi ulaska u brak, prvenstveno za žene, te je ujedno služila kao regulacija seksualnih odnosa. Rani brak u kojeg su žene ulazile kao rezultat dogovora između obitelji ili rodbine polako nestaje. S vremenom žene ulaze u brak sve kasnije, dijelom zbog ekonomskih razloga - postaju prisutne na tržištu rada i posljedično tome ekonomski neovisne od svojih supružnika, te dijelom zbog osobnih razloga, odnosno dobile su mogućnost same birati partnera. Značajke prve demografske tranzicije proširile su se do te mjere da se opadanje stope fertiliteta nije zaustavilo na rađanju u prosjeku dvoje djece. Žene i muškarci sve kasnije ulaze u brak, a sve češće uopće ne žele ulaziti u bračnu zajednicu što dodatno smanjuje prosječnu stopu nataliteta. Tim promjenama koje su se počele događati u društvu prilikom prve demografske tranzicije nije došlo do uspostavljanja ravnoteže u populaciji na način da ne postoji značajni pad ni rast populacije i da ne dolazi do potrebe za migracijama. (Lesthaeghe et al, 2014)

Slijedom toga dolazi do druge demografske tranzicije koju karakterizira pronalaženje supstituta rađanju, imanju djece i braku. Druga demografska tranzicija započinje 1960-ih godina 20. stoljeća zajedno sa tri bitne revolucije. Prvo se dogodila kontracepcijska revolucija s uvođenjem hormonske kontracepcije i spirale koja se pokazala kao vrlo učinkovita metoda. Druga po redu je seksualna revolucija koja sa sobom donosi pad godina kada osobe ulaze u slobodne spolne odnose. I posljednja, treća revolucija je ona koja se tiče rodni uloga. Tada se počinje propitivati model kućanstva s muškarcem kao jedinim hraniteljem obitelji te se dovodi u pitanje rodna podjela rada. Kroz sve tri navedene revolucije provlači se zajednički nazivnik odbacivanja autoriteta, uživanja u vlastitoj autonomiji odnosno vlastitoj slobodi izbora te odbacivanje normativne strukture. U pogle-

du fertiliteta ishod ovih promjena bio je odgađanje rađanja, povećanje prosječne dobi pri rođenju prvog djeteta, sve veća stopa razvoda što onemogućava daljnju prokreaciju, povećava se broj žena koje opće ne žele djecu iako su u vezi, a ako ih i žele, broj djece koje imaju biva sve manji. (Lesthaeghe, 2014) Prokreacija se više ne podrazumijeva kao nužan rezultat braka te nema više stabilne stope rasta populacije. Baš naprotiv, Europa se suočava sa sve većom stopom pada broja stanovnika, upravo zbog dugog životnog vijeka i niske stope fertiliteta u reproduktivnoj dobi. (Lesthaeghe et al, 2014)

Lesthaeghe i Dirk van de Kaa prvi su 1986. godine predložili pojam druge demografske tranzicije kako bi opisali promjene koje su se dogodile na planu fertiliteta, obiteljske strukture i partnerskih veza odnosno ljubavnih odnosa među osobama. Navedene promjene počele su se događati kasnih šezdesetih godina dvadesetog stoljeća u Zapadnoj i Sjevernoj Europi. Sam pojam tranzicija doimao se nezgrapno, ali je zaživio s obzirom da se pod tim pojmom podrazumijevaju dugoročne promjene u demografiji. Lesthaeghe i van de Kaa ni u jednom trenutku ne definiraju točan početak odnosno polaznu točku druge demografske tranzicije niti predviđaju u kojem trenutku će ona završiti. U njihovim argumentima važni su smjer kretanja i promjena koje se dijele među zemljama, a ne same odrednice kraja tranzicije. Promjene su usko vezane uz slabljenje tradicionalne obitelji kao institucije i suštinskoj promjeni u vrijednostima prema obitelji i djeci. (Sobotka, 2008)

Najvažnija teorija koja podupire temelje druge demografske tranzicije bila je ona Abrahama Maslowa o promjeni potreba iz 1954. godine. Stanovništvo koje postaje sve bogatije i obrazovanije prestaje se brinuti o temeljnim potrebama poput potrebom za opstankom, sigurnošću i solidarnošću. Takvo društvo veću težinu pridaje samoostvarenju, prepoznavanju, demokraciji, ekspresivnom radu i odgojnim vrijednostima. Ron Inglehart osmislio je koncept “post-materijalizma” s kojim je teorija druge demografske tranzicije usko povezana. Osim toga, povezana je i sa sve većom važnošću post-materijalizma u političkom razvoju. Taj pomak vrijednosti ima za posljedicu da se uz pomoć druge demografske tranzicije može predvidjeti da će se njeni specifični demografski ishodi pojaviti i u nezapadnim društvima pod uvjetom da se i u njima razvije koncept Maslowljevih “potreba višeg reda” zajedno s razvojem jakih demokratskih institucija koje osiguravaju poštivanje raznolikosti. (Lesthaeghe, 2014)

1.1. Značaj kontracepcije

Fertilitet u značajnoj mjeri opada zbog pojave kontracepcijskih sredstava. Razlika se očituje između PDT i DDT u tome što se u prvoj koristila kontracepcija kako bi se izbjegla trudnoća, dok se u drugoj prekida s korištenjem kontracepcijskih sredstava kako bi se trudnoća mogla ostvariti (Lesthaeghe et al, 2014). Korištenje suvremenih kontracepcijskih sredstava rasprostranjeno je u većini europskih regija, između ostalih i u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi. Gotovi svi segmenti društva prihvaćaju uporabu kontracepcije. Postoji određen otpor prema kontracepciji u Poljskoj i Slovačkoj gdje je stanovništvo pretežno vrlo konzervativno i religijski nastrojeno. Vrlo religiozne žene u Slovačkoj gaje negativne stavove prema kontracepciji i predbračnom seksu, dok se u Italiji može djelomično objasniti slabo prihvaćanje pilule kao kontracepcijske metode s obzirom na snažno protivljenje Katoličke crkve modernoj kontracepciji te njezin utjecaj na veliki broj institucija i medije. (Dalla Zuanna, De Rose, and Racioppi 2005 u Sobotka, 2008). Van de Kaa (1987 i 1994 u Sobotka, 2008) tvrdi da je široka uporaba moderne kontracepcije, osobito pilule, od velikog značaja za razdvajanje spolnih odnosa, prokreacije i braka te da je imala utjecaja na norme, odnosno pravila koja se tiču seksualnosti i reprodukcije. Seksualna aktivnost neoženjenih osoba svih dobi, te ujedno mladih odraslih osoba, smatra se u većini Zapadnih zemalja normalnim dijelom života. Međutim, vanbračne i vanpartnerske ljubavne afere i dalje ne nailaze na odobravanje od strane društva, čak se s vremenom sve lošije gleda na njih (Kraaykamp 2002 for the Netherlands and Thornton and Young-DeMarco 2001 for the U.S. u Sobotka, 2008). Takav trend protivi se fenomenu rastuće seksualne tolerancije, ali ide na ruku idealizaciji braka i promjeni karaktera intimnih partnerskih odnosa koje se sve više temelje na povjerenju, ekskluzivnosti i uzajamnoj naklonosti (Giddens 1992 u Sobotka, 2008).

1.2. Razvod i kohabitacija

Broj razvoda koji se povećavao u pedesetim godinama dvadesetog stoljeća bio je jedan od primarnih znakova prve demografske tranzicije. Nakon što se dogodio baby boom u poslijeratnom razdoblju drugu polovicu šezdesetih godina obilježava pad broja rođene djece kao rezultat sve kasnijeg stupanja u brak i sve većeg broja samaca. Nadalje, kohabitacija prije ulaska u brak je u značajnom porastu, dok se nakon rastave ili smrti partnera osobe češće odlučuju za post-bračnu kohabitaciju nego za formalni brak. Sama kohabitacija ostvaruje se u kasnijoj dobi s obzirom da osobe dugo ostaju živjeti u roditeljskoj kući ili žive samačkim životom, a jedan od glavnih razloga tome je

duljina trajanja obrazovanja. S obzirom da obiteljska struktura više nije kruta te s vremenom postaje sve fluidnija od osamdesetih godina na ovamo sve je češća pojava prokreacije unutar kohabitacije posebno u zapadnim zemljama. (Lesthaeghe et al, 2014) Pongrácz and Spéder (2008 u Sobotka, 2008) tvrde da se u većini Europskih zemalja kohabitacija doživljava pozitivno, iako je stvarna brojka takvog oblika zajednice i dalje relativno niska. Kohabitacija se i dalje u zemljama poput Rumunjske, Rusije, Slovačke i Španjolske doživljava kao određeni korak koji par poduzima prije sklapanja braka i koji je relativno kratkog vijeka te se doživljava kao svojevrsni “probni brak”. Predbračna kohabitacija s vremenom postaje neka vrsta norme koju počinje prakticirati velika većina društva, dok sam brak bez zajedničkog života budućih supružnika ostaje opcija tipična za određene vjerske i etničke zajednice. U zemljama u kojima je brak zakonski izjednačen s izvanbračnom zajednicom velika većina društva ne doživljava ga kao zastarjelu instituciju, a dio nevjenčanih parova se planira u budućnosti formalno vjenčati. Brak ostaje poželjan i preferiran način života para iako je njegova superiornost, odnosno nametanje kao nezaobilaznog uvelike odbačena. (Pongrácz and Spéder 2008 u Sobotka, 2008) Osim braka visoko cijenjen ostaje i obiteljski život. Oláh and Bernhardt (2008 u Sobotka, 2008) daju primjer Švedske, koja se smatra zemljom sa “slabim obiteljskim sustavom” dok veću važnost posvećuje individualizmu i stambenoj autonomiji, čiji stanovnici smatraju da je obitelj vrlo važan aspekt u njihovom životu. (Sobotka, 2008)

1.3. Društvene, strukturalne i kulturalne promjene

Dogodile su se i promjene na društvenoj razini između prve i druge demografske tranzicije. Prihodi, uvjeti rada, pronalazak mjesta za život, zdravlje, školstvo i društvena sigurnost glavne su preokupacije prve demografske tranzicije. Solidarnost je bila osnovna društvena vrijednost, a fordizam temeljni način proizvodnje. Država i crkva izvor su čvrstih normativnih regulacija. Rodne uloge su čvrsto definirane i odvojene unutar obiteljske strukture koja je dominantno patrijahalna s muškarcem kao hraniteljem obitelji. (Lesthaeghe, 2014)

Društvene promjene na makro razini u drugoj demografskoj tranziciji odnose se na sve veći interes zadovoljavanja potreba višeg stupnja kao što su individualna autonomija, samoaktualizacija, izražajne vrijednosti rada i društvenosti, prepoznavanje osobnog pečata osobe, demokracija na lokalnoj razini. Fordististički način proizvodnje zamjenjuje post-fordizam, a tolerancija zamjenjuje solidarnost kao primarnu društvenu vrijednost što rezultira sve većim slabljenjem socijalne kohezije. Država počinje gubiti na snazi, dolazi do seksualne revolucije i emancipacije te odbacivanja autoriteta kao što su država i crkva. Rodne uloge u društvu postaju sve izjednačenije dok žene postaju

sve više ekonomski neovisne. U ovom periodu dolazi do pojave različitih društvenih stilova, otvorene budućnosti te fleksibilne organizacije života i pravo na izbor svakog pojedinca. (Lesthaeghe et al, 2014) Sve u svemu, druga demografska tranzicija donosi nove društvene izazove kao što su starenje stanovništva, integracija imigranata, prilagodba drugim kulturama, manja stabilnost u vezama, obiteljski odnosi postaju složeniji te visoka razina siromaštva ili isključenosti koja pogađa najviše samce svih dobnih skupina i samohrane majke. (Lesthaeghe, 2014)

Nadalje, dogodile su se i brojne strukturalne promjene kao što je modernizacija, rast uslužnog sektora, socijalna država i širenje visokog obrazovanja. Kulturne promjene koje su se dogodile u tom razdoblju su sekularizacija, značaj samoizražavanja i samoispunjenja te uspon individualističkih vrijednosti, dok promjene na tehnološkom planu karakterizira usvajanje moderne kontracepcije, napredak u potpomognutoj oplodnji te veliko širenje novih informacijskih tehnologija. Prema jednom od autora koncepta druge demografske tranzicije van de Kaa-u najvažnija razlika između nje i prve je u tome što u drugoj dolazi do preokupacije samoispunjenjem individue, slobodom izbora, odabirom vlastitog načina života, emancipacijom - što se sve reflektira u načinu na koji osobe formiraju obitelj, motivaciji za roditeljstvo i stavovima o regulaciji fertiliteta. (Sobotka, 2008)

1.4. Pluralizacija obiteljskih obrazaca

Kada se govori o rasprostranjenim promjenama u ponašanju i vrijednostima dolazi do pitanja moguće uspostave usklađenosti među zemljama i različitim društvenim skupinama što se tiče obiteljskih obrazaca i demografskih obilježja. Koncept zajedničkih trendova u spomenutim promjenama među zemljama daje naslutiti da će se razlike među njima vjerojatno umanjiti dok se na mikro razini može očekivati da će tranzicija dovesti do većih razlika u stopi fertiliteta i obrascima obiteljskog ponašanja te će konačno rezultirati u pluralizaciji obiteljskih oblika. Razlike u načinu formiranja obitelji i samom načinu života širom Europe (e.g., Kuijsten 1996 u Sobotka, 2008) vuče duboke povijesne korijene (e.g. Reher 1998. u Sobotka, 2008) što je česti zaključak mnogih istraživača. Sukladno tome, neki znanstvenici drže da se u jednom modelu druge demografske tranzicije ne mogu tumačiti različite vrste promjena u obiteljskoj strukturi i fertilitetu. (de Beer, Corijn i Deven 2000: 124, Micheli 2004: 80 u Sobotka, 2008). Micheli (2004 u Sobotka 2008) tvrdi da su obiteljski obrasci na području Europe snažno regionalno određeni te da je za razliku od sjeverne Europe, modernizacija dovela do obnove obitelji oblikovane po obrascu saveza srodnika ('kinship-alliance family patterns') na Jugu. Promjene u vrijednostima i strukturi obitelji koje je sa sobom donijela

druga demografska tranzicija mogu se činiti univerzalnima, no razlike koje postoje među zemljama su velike, a oblikovane su različitom kulturom, poviješću, stavovima i načinu funkcioniranja pojedine obitelji te različitim tempom odvijanja procesa sekularizacije. (Sobotka, 2008) U drugoj demografskoj tranziciji dolazi do određenog paradoksa unutar pojedinih društvenih skupina. Primjer za to su niže obrazovane osobe koje, s jedne strane, više prihvaćaju tradicionalne vrijednosti, dok se s druge sve češće manifestiraju ponašanje vezano uz obiteljski život koje je karakteristično za tranziciju kao što je rađanje djece van braka, nestabilne veze i dugoročne kohabitacije. Iz ovog bi se dalo zaključiti da postoje različiti smjerovi u kojem se druga demografska tranzicija razvijala. (Sobotka, 2008)

1.5. Vrednovanje obitelji i motivacija za roditeljstvo

Aspekt druge demografske tranzicije, a koji zahvaća i razdoblje prije nje, odnosi se na činjenicu da bez obzira na sve veći dobrovoljni odabir pojedinca da nema djecu i ne zasniva obitelj još uvijek prevladavaju pozitivni stavovi prema roditeljstvu u gotovo svim društvima. U nekim je druga demografska tranzicija izuzetno napredovala, no roditeljstvo i djeca ostaju univerzalno cijenjeni te im je posvećena određena pažnja. Prema Liefbrieru i Fokkemi (2008, u Sobotka, 2008) dobrovoljni odabir osobe ili para da ne želi imati potomstvo ostaje poprilično marginalan, a unatoč novim vrijednostima i nestabilnosti u partnerskim odnosima obiteljski život ostaje izrazito cijenjen i idealiziran.

Razlike koje donosi druga demografska tranzicija očituju se u nizu pomaka. Glavni cilj u životu osobe prestaje biti roditeljstvo dok se važnost usmjerava na kvalitetno provođenje slobodnog vremena i druženje s prijateljima. Prema van de Kaa (2004 u Sobotka, 2008) djeca se više ne smatraju preduvjetom za postizanje sreće i samoispunjenja pa društvo sve više prihvaća kada par donese odluku da ne želi imati djecu. Upravo ta nevoljkost da se odreknu slobodnih aktivnosti i slobodnog vremena postaje sve češći motivator za odgađanje ili potpuno neželjenje djece, pogotovo među ženama. Stres, pravilan odgoj i pretjerana težnja da se djetetu osigura sve potrebno razlozi su zašto se ljudi sve češće odlučuju na imanje samo jednog djeteta. Osim toga, motivacija za roditeljstvo se znatno mijenja. Rađanje potomstva više se ne gleda kao obveza prema društvu, već se temelji na pomno planiranoj, zajedničkoj odluci para koji razmatra različite potencijalne pozitivne i negativne učinke roditeljstva na njihov odnos, životni stil i kućni budžet. Iz navedenog možemo zaključiti da imati djecu prestaje biti društveno normativna odluka i počinje služiti samoispunjenju i radosti na osobnoj razini. (Fokkema i Esveltdt, 2008 u Sobotka 2008)

Osim što se mijenja motivacija za roditeljstvo mijenja se i položaj djeteta u obitelji. Dijete odmah postaje punopravnim članom u obitelji, a odgojne metode više nisu toliko stroge te se sve više baziraju na razgovoru i rasuđivanju s djetetom (Sobotka, 2008). Philippe Aries uočio je razliku između prve i druge demografske tranzicije analizirajući povijest imanja djece te proučavajući razliku dvije uzastopne i bitno različite motivacije za imanje djeteta. Period PDT naziva se prema Arièsu (Lesthaeghe et al, 2014;3) era djeteta kralja ("king child era") u kojoj se velika emotivna i financijska važnost usmjeravala upravo prema djetetu. U drugoj demografskoj tranziciji takav stav se mijenja te osobe imaju djecu kako bi se osjećale potpune i ispunjene ili kako bi se samorealizirale unutar uloge roditelja. (Lesthaeghe et al, 2014)

Rađanje djece izvan braka postaje društveno prihvatljivo u svim dobnim skupinama i svim društvenim slojevima te je broj takvih slučajeva u porastu širom Europe (Zakharov 2008: 934 u Sobotka, 2008). Taj fenomen rađanja djece van braka osobito je pozitivno prihvaćeno od strane mladih osoba i osoba koje žive u metropolama i velikim gradovima. Smatra se da je samom povećanju broja rađanja van braka te sve većem prihvaćanju te pojave od strane društva doprinijelo donošenje zakona koji osigurava jednaka prava za vjenčane i nevjenčane roditelje. Međutim, postoji razlika između prihvaćanja rađanja djece u stabilnoj kohabitacijskoj zajednici koju društvo ne osuđuje i rađanje djece među samohranim majkama koje se smatra nepoželjnim ponašanjem nerijetko povezanim s nestabilnom socio-ekonomskom situacijom. (Sobotka, 2008)

2. EKONOMSKA RAČUNICA IMANJA DJECE

Iako biološki kapacitet ljudskog bića, posebice žene, dozvoljava da rađa puno djece, većina parova je kontrolirala svoju plodnost još od davnih dana. Tako je na primjer u sedamnaestom stoljeću seoska žena iz Italije u dobi od dvadeset pet godina imala šestero djece iako bi ih mogla imati minimalno osam bez ikakve kontrole reprodukcije (Livi-Bacci, 1977 u Becker, 1993). U posljednjih stotinjak godina u Zapadnim zemljama počeo je znatno opadati broj djece koja se rađa u obiteljima iako se financijska situacija i materijalno stanje uvelike poboljšalo. Razlog je potreba roditelja da broj djece uskladi sa svojim ekonomskim mogućnostima imanja djece. Manji broj djece omogućava da se investira u kvalitetu života djeteta odnosno da mu se omogući adekvatno podizanje, odgoj, edukacija i sve što mu osigurava da jednom postane odrasla osoba spremna za daljnju prokreaciju. Visokoobrazovane majke u pravilu imaju manje djece obzirom da im je bitnija kvaliteta odgoja i obrazovanja samog djeteta, a ne toliko broj djece. Becker govori da svaka obitelj svjesno ili nesvjesno donosi odluku o korisnosti broja djece koje želi imati. Ona se sastoji od izdataka za svako dijete koje se još naziva kvaliteta imanja djece i kvantitete drugih roba na tržištu potrebnih za život. (Becker, 1993)

Djeca, iako u roditeljskim glavama izazivaju romantičnu sliku, zapravo su veliki korisnici roba i usluga na tržištu. Osim toga, okupiraju i troše vrijeme svojih roditelja, pogotovo majke. Ne postoji neka univerzalna brojka koja se odnosi na trošak imanja djece s obzirom da se troškovi vođenja kućanstva i troškovi vremena svake obitelji razlikuju. Ukoliko troškovi imanja djece rastu, smanjuje se potreba za njima, a povećava se prema drugim dobrima. Ukupni troškovi imanja djece padaju ako oni sudjeluju u obiteljskom poslu, kućanskim poslovima ili kad počinju sudjelovati na tržištu rada. Povećanjem potencijala da djeca u obitelji doprinose svojim radom ili da zarađuju povećava i zahtjev za imanjem djece. Primjer za to su seoska domaćinstva koja su imala veliki broj djece koja su pomagala raditi u polju i oko kuće. Taj broj se s vremenom smanjuje kako je poljoprivreda postajala sve više mehanizirana i ekonomski kompleksnija. S obzirom da se obujam posla smanjivao djeca su ostajala sve dulje u školi. Neefikasne područne škole s malo djece, utrošeno vrijeme za prijevoz djece do škole razlozi su smanjivanju broja djece na selu. (Becker, 1993)

Na troškove imanja djece imaju značajan utjecaj promjene u vrijednosti vremena žena zato što je trošak vremena koje žena provede uz dijete glavni dio ukupnih troškova podizanja i odgoja djece. Espenshade (1977) tvrdi da se to odnosi na dvije trećine ukupnih troškova (Espenshade, 1977 u Becker, 1993). U posljednjih sto godina u razvijenim zemljama porast mogućnosti zarade žena

glavni je pokretač značajnog povećanja udjela žena na tržištu rada i velikog pada plodnosti. Obzirom da očevi troše relativno malo vremena na djecu, njihov porast mogućnosti zarade nema znatnog utjecaja na trošak imanja djece. Kod žena povećanje primanja je u negativnoj korelaciji s brojem djece, dok je kod muškaraca ta korelacija pozitivna. Dio uzroka leži u tome što se u obiteljima s više djece žene primarno orijentiraju na kućanske vještine, dok se muškarci orijentiraju na one potrebne tržištu rada. S druge strane, postoji znatna povezanost između povećanja vrednovanja vremena žena i njihove želje za djecom (Lazear, 1972 u Becker, 1993).

Parovima je bitno da imaju svoje vlastite biološke potomke, s obzirom na urođen nagon za očuvanjem vlastitih gena koji je prisutan kod ljudi kao i kod ostalih vrsta (Wilson, 1975 u Becker, 1993). Kod vlastite djece roditelji imaju manju neizvjesnost budući da imaju više saznanja o genetici i ranim iskustvima okoline. S druge strane, kod vlastite djece roditelji imaju manje podataka o vanjskim osobinama poput spola ili boje očiju nego kod djece “iz izloga” koju je moguće posvojiti. Ponuda u takvom “izlogu” bila bi ograničene kvalitete obzirom da “kupci - potencijalni roditelji” ne mogu utvrditi kvalitetu djece, te bi roditelji vjerojatno u većoj mjeri ostavljali slabiju djecu. Trošak imanja djece nije jedini faktor broja djece koje će neki par imati, već uvelike utječe i stvarni dohodak. Kako se dohodak povećava, povećava se i potražnja za različitim dobrima pri čemu nije iznimka ni odnos djece koje par ima i realnog dohotka. Tako u poliginijskim društvima bogatiji muškarci imaju više djece zato što si mogu priuštiti brak s više žena (Grossbard, 1978 u Becker, 1993).

U razvijenim zemljama u 20. stoljeću nema ustaljenog pravila koliko će neka obitelj imati djece, iako su prihod i fertilitet u negativnoj korelaciji kod ljudi nižih primanja, dok su kod ljudi viših primanja nekorelirani ili pozitivno korelirani. Negativna korelacija prihoda i fertiliteta indikator je porasta stvarnog troška imanja djece s porastom prihoda, velikim dijelom zbog veće vrijednosti vremena (Willis, 1973 u Becker, 1993) i većih potencijala zarađivanja kod roditelja s višim prihodima (Mincer, 1963 u Becker, 1993). Ekonomski razvoj ima utjecaj na kvalitetu imanja djece i na samu plodnost zato što uz prihode povećavaju stope povrata ulaganja u obrazovanje djece te ljudski kapital. Porast dohotka smanjuje plodnost zbog fokusa na kvalitetu imanja djece, a ne na njegovu kvantitetu. Prema tome, ekonomski razvoj može izazvati negativne učinke na plodnost čak i u situacijama kada je stvarna dohodovna elastičnost potražnje za plodnošću velika i pozitivna. Analize su pokazale kako u razvijenim zemljama bogatije obitelji mogu imati manje djece nego siromašnije obitelji, dok bogatije obitelji u manje razvijenim zemljama imaju više djece nego siromašnije obitelji. (Becker, 1993)

3. STOPE FERTILITETA U SVIJETU

Stopa fertiliteta neke zemlje odnosi se na broj koji odražava broj djece koju bi žena rodila pod dva uvjeta: plodnost žene trebala bi odgovarati njezinoj dobi i trebala bi preživjeti cijeli svoj reproduktivni period što se statistički gledano odnosi na dob od 15 do 44 ili u nekim slučajevima na dob od 15 do 49. Stopa plodnosti temelji se na prosječnom broju djece koji bi žena potencijalno mogla imati. To je također poznato kao "ukupna stopa plodnosti" te nije mjerilo koliko djece ima svaka žena u određenom području.

Većina zemalja s najvećim stopama fertiliteta nalaze se u Africi. Niger je na prvom mjestu sa 7.153 djece po ženi, a slijedi ga Somalija (6.123), Demokratska Republika Kongo, Mali i Čad. U Sjedinjenim Američkim Državama stopa iznosi 1.886 djece po ženi. Kina i Indija, iako poznate kao dvije najgušće naseljene zemlje na svijetu imaju niske stope fertiliteta. S 2.303 djece po ženi, Indija je na 94. mjestu na listi, dok je Kina znatno niža sa 1.635 djece po ženi. Na obje ove brojke utječe vladina politika i kulturna očekivanja oko reprodukcije u tim zemljama. Tajvan ima najnižu stopu plodnosti na svijetu, 1.218 djece po ženi, a slijede Moldavija i Portugal, gdje u prosjeku ima 1,23 i 1,241 djece po ženi. Irska i Francuska su europske zemlje s najvišim stopama fertiliteta sa 1.98 i 1.973 djece po ženi. Hrvatska spada u države s niskom stopom fertiliteta čije su stope niže od prosječne svjetske stope fertiliteta od 2,4 djeteta po ženi (worldpopulationreview.com).

Na razini Europe, ukupna stopa fertiliteta bila je znatno ispod razine potrebne za održavanje razine populacije. Stope fertiliteta blizu te razine prisutne su zemljama pretežito smještenim u sjevernom i zapadnom dijelu (Danska, Francuska, Island, Irska, Norveška, Turska). U većini zemalja stope fertiliteta su znatno ispod te razine, dok su najniže stope fertiliteta u zemljama južne i istočne Europe. U periodu između 1998. i 2008 došlo je do povećanja stope fertiliteta na razini Europe s 1.46 na 1.59. Najveće povećanje pri tome imale su zemlje koje su 1998. imale najniže stope fertiliteta (ispod 1.3). Smatra se da uzroci ovog povećanja variraju među državama, od poboljšanja životnog standarda u zemljama bivšeg istočnog bloka, preko "nadoknađivanja" ranije odgođenih rađanja, do ciljanih socijalnih politika (Goldstein i sur. 2009 u The ESHRE Capri Workshop Group, 2010). Usprkos tome, ovo povećanje nije dovoljno da preokrene negativan trend padanja stope fertiliteta započet 1970-ih. Takozvana "hipoteza zamke niskog fertiliteta" (Lutz i sur, 2006 u The ESHRE Capri Workshop Group, 2010) pokušava objasniti tendenciju ka formiranju manjih obitelji. U njoj se smatra da samoodrživi mehanizmi u industrijaliziranim državama dovode do dvojnosti u trendovima. Kod zemalja čija je stopa fertiliteta blizu one potrebne za "zamjenu populacije", realno je očekivati relativno stabilnu razinu broja rođenja. U zemljama koje su znatno ispod te razine,

dolazi do negativne inercije broja populacije, zahvaljujući tome što mlađe generacije odgajane u ambijentu niske plodnosti preferiraju manje obitelji. Ovo dodatno pojačavaju slabiji prihodi mladih parova u usporedbi s njihovim roditeljima. (The ESHRE Capri Workshop Group, 2010)

4. PERCEPCIJA KUĆNOG LJUBIMCA

Način na koji se percipiraju i doživljavaju životinje mijenjao se kroz povijest. Kroz dugi vremenski period u zapadnim se zemljama, u kojima stavove određuje kršćanski svjetonazor i određene filozofske tradicije, životinje jasno odjeljivalo od ljudi te su služile isključivo kao sredstvo koje je podređeno ljudima. Razum, jezik i svijest ljudske su karakteristike dok životinje ne posjeduju te osobine - što se smatra centralnom razlikom između ljudi i životinja u zapadnoj filozofiji. S obzirom na takvo viđenje razlike, čovjek postaje dominantan nad životinjama i dok on uživa neotuđiva prava, životinje mogu biti u njegovom vlasništvu te je prihvatljivo da se po potrebi ubiju ili jedu. I dok s jedne strane postoje životinje za rad ili hranu, s druge strane postoje životinje koje čovjek drži kao kućne ljubimce. Ta kategorija je specifična s obzirom da kućni ljubimci pokrivaju obje kategorije životinja i ljudi - iako u svojoj biti jesu životinje prema njima se ponaša kao prema ljudima. Navedena razlika između čovjeka i životinje se uvelike smanjuje te čovjek percipira svog kućnog ljubimca kao jedinku koju voli i za koju se brine. Kućni ljubimac dobije ime, živi u kući svog vlasnika, a u nekim slučajevima i spava s njime u krevetu, nikad se ne ubija za hranu, a njegova se smrt obilježava poput smrti drage osobe i oplakuje. (Tipper, 2011)

Percepcija životinje kao kućnog ljubimca kakva je danas poznata u zapadnom svijetu poprilična je novotarija. Odnos prema životinjama kod većine ljudi bio je isključivo funkcionalan - životinje su im davale hranu ili su služile kao radno sredstvo ili pomoć u hvatanju glodavaca, divljači, za vuču kola ili plugova kod obrade zemlje. Već u devetnaestom stoljeću u Europi i Sjevernoj Americi kućni ljubimci postali su središnji dio novonastalih prikaza idealnog doma i intimnog obiteljskog života (Grier, 2002 u Tipper, 2011). Do takvih promjena dovelo je sve veće bogatstvo tako da su ljudi mogli priuštiti trošenje sredstava za hranu i brigu o životinji koja zauzvrat nije pružala nikakvu direktnu ekonomsku korist. Razvojem industrije, tehnologije i medicine čovjek je počeo dobivati osjećaj "vladavine nad prirodom". Posljedično tome, životinje gube epitet opasnosti te se na njih počelo gledati kao na slatke, simpatične potencijalne kućne ljubimce. Slijedom toga, kućni ljubimci postaju popularni u sve širem krugu ljudi, a ne samo u aristokratskim obiteljima. U 19. stoljeću držanje određene pasmine psa odražavalo je društveni status te osobe. Tako su u visokom društvu bili osobito poželjni čistokrvni psi kojima je bilo poznato podrijetlo, dok su se mješanci povezivali s

radničkom klasom kojima su pripisane iste karakteristike “opasnih” i “lošeg podrijetla”. Značenja pripisana životinjama razlikuju se u vremenu i prostoru. Odnosi s kućnim ljubimcima mogu se povezati s društvenom klasom pripisivanjem određenog statusa ili ponižavanjem društvene skupine s obzirom na njenu povezanost s određenim tipom kućnog ljubimca od strane one više pozicionirane i moćnije. (Tipper, 2011)

U suvremenom svijetu kućni ljubimci u određenoj mjeri još uvijek služe kao statusni simbol ili način izražavanja identiteta osobe. Tako na primjer držanje miševa ili zmija kao kućnog ljubimca odražava alternativni identitet, mačke, pudle ili čivauve smatraju se životinjama koje bi odabrale žene, dok se ovčar ili vučjak smatraju psima za koje bi se više odlučili muškarci. Osim toga, kroz odabir određene pasmine može se izraziti i vlastiti regionalni ili nacionalni identitet, poput na primjer britanskog buldoga ili škotskog terijera (Franklin, 1999 u Tipper, 2011). Držanje određenog tipa kućnog ljubimca može za sobom povlačiti i negativne konotacije. U Velikoj Britaniji se staforski terijer povezivao s britanskim identitetom radničke klase te je stekao reputaciju opasnog i agresivnog psa. Ta pasmina dijelila je epitet sa svojim siromašnim vlasnicima kao nepoželjna bez poznatog podrijetla. Određene društvene skupine obilježene su prema tome kako se odnose prema životinjama koje se percipiraju kao kućni ljubimci. Zapadni svijet u velikoj mjeri osuđuje kulture koje jedu pse te ih smatra neciviliziranim, barbarskim, dok se s druge strane puno manje propituje tvornički uzgoj peradi ili goveda koji se jednako tako može smatrati nehumanim i okrutnim (Elder et al., 1998 u Tipper, 2011). Navedeni primjeri daju nam uvid u to kako veze s kućnim ljubimcima mogu ukazivati na pitanja o klasi, spolu, etičkom ili kulturnom identitetu. Prema tome, jedan od načina jačanja rasnih, nacionalnih, spolnih ili klasnih podjela može biti i procjena ljudi na temelju njihovog odnosa prema kućnim ljubimcima. (Tipper, 2011)

5. NOVI NAČIN OPHOĐENJA PREMA KUĆNIM LJUBIMCIMA

Tijekom dvadesetog stoljeća kućni ljubimci postali su sastavni dio života ljudi. U zapadnom industrijaliziranom svijetu gotovo polovina kućanstava ima kućne ljubimce (62% kućanstava u SAD-u; 47% u Velikoj Britaniji; 63% u Australiji; i 56% u Kanadi). Prema kućnim ljubimcima vlasnici gaje posebne osjećaje, čak do te mjere da ih smatraju članovima obitelji i tretiraju ih na taj način te tuguju radi njihove smrti. Osim toga, društvene mreže postale su mjesto druženja vlasnika određene vrste kućnog ljubimca na kojima oni dijele fotografije i iskustva te se povezuju i druže sa sebi sličnima. Kako raste emocionalna investicija te vrijeme utrošeno na kućnog ljubimca raste i tržište proizvoda za kućne ljubimce. (Tipper, 2011)

Odnos prema kućnim ljubimcima odražava se u suvremenom svijetu kako kroz konzumeristički način života tako i kroz promjenjivu prirodu osobnih odnosa. Kako je već navedeno, ljudski odnosi doživjeli su velike promjene u kasnom modernom društvu - sve više ljudi odgađa imanje djece ili odlučuje da ih uopće ne želi, radno mjesto i romantična veza nisu više garantirani do kraja života, a odnosi s obitelji su sve fluidniji i slabiji zbog velike mobilnosti. Kućni ljubimci imaju svoju ulogu u takvom društvu. Oslanjajući se na Giddensove ideje o istraživanju odnosa s kućnim ljubimcem sociolog Adrian Franklin tvrdi da ljudi suočeni sa nesigurnošću i rizikom koje donosi suvremeni svijet, ljudima nedostaje sigurnost, stabilnost i predvidljivost (Franklin, 1999 u Tipper, 2011). Prema Franklinu kućni ljubimci su ti koji pružaju ljudima osjećaj bezuvjetne naklonosti, pouzdanost i sigurnost koji izostaju u suvremenom svijetu. Osim toga, sve češće se osobe koje nemaju djecu ponašaju prema kućnim ljubimcima kao prema "zamjenskoj djeci". Rezultati istraživanja koje je radila Patricia Anderson (2003 u Tipper, 2011) pokazala su da su se osobe koje su imale papige kao kućne ljubimce ponašale prema njima kao prema vlastitoj djeci. Isto tako, Jessica Greenebaum (2004) napravila je etnografsku studiju na posjetiteljima kafića za pse i njihove vlasnike u Sjedinjenim Američkim Državama te je utvrdila kako se većina vlasnika ponaša prema svojim psima kao prema djeci nazivajući ih "krznenim bebama". Navedeni fenomen da kućni ljubimci nadopunjuju ono što nedostaje u ljudskim odnosima naziva se prema Irvineu "argumentom nedostatka" (deficiency argument) (Irvine, 2004 u Tipper, 2011) te je od velikog značaja u društvenoj teoriji kao i u medijskim raspravama o kućnim ljubimcima. Argument nedostatka može prikazivati važnost kućnih ljubimaca u negativnom tonu, iako to kod Irvinea nije slučaj. Stanje u kojem su životinje zamijenile sve slabije veze među ljudima može se smatrati razočaravajućom optužnicom suvremenog društva u kojem su kućni ljubimci oni koji uživaju skrb i naklonost koja bi trebala biti usmjerena prema ljudima (Rollin i Rollin, 2003 u Tipper, 2011). Nerijetko se autori kritički osvrću prema onima koji se prema kućnim ljubimcima ponašaju kao prema zamjenskoj djeci. Nast (2006 u Tipper, 2011) smatra da takvo ponašanje u suvremenom svijetu karakterizira narcisoidnost s obzirom da se kućni ljubimci mogu obasipati ljubavlju jednako kao i djeca, ali ne zahtijevaju toliko predanosti, truda i odricanja te ga se moguće riješiti ako dosadi vlasnicima. S druge strane nazivanje kućnih ljubimaca vlastitim krznenim bebama može se objasniti kao neznanje o adekvatnoj brizi za kućnog ljubimca čije su potrebe bitno drugačije od onih ljudskih. (Haraway, 2003; Swabe, 2005 u Tipper, 2011)

5.1. Privrženost između psa i čovjeka

Prema nalazima starim i nekoliko tisuća godina, čovjek je, prvenstveno radi obrane i zaštite od opasnosti koje su prijetile pukom preživljavanju, pripitomio vuka, odnosno psa koji je jedna od prvih životinja koje su počele živjeti uz čovjeka. Život čovjeka i psa oblik je adaptivnog ponašanja koji je počeo gubiti svoj primarni smisao zaštite od opasnosti i počeo je poprimati značajke obostrano afektivnog odnosa. Uloga kućnih ljubimaca evoluirala je s evolucijom civilizacije (Sife, 2005 u Ombla et al, 2016). Kako bi divlja životinja poput vuka bila pripitomljena i postala pas trebala se dogoditi velika evolucijska promjena. Morao je naučiti kako živjeti u prostoru s ljudima i shvatiti način na koji ljudi žive. Ádám Miklósi (2007 u Ombla et al, 2016) voditelj budimpeštanskog sveučilišnog Laboratorija za proučavanje obiteljskih pasa, smatra da su psi u stanju bolje razumjeti ljudske društvene signale nego primati čije genetsko naslijeđe dijelimo. Proces domestikacije koji je započeo prije 10 000 godina doveo je do toga da se kod pasa nestale određene anatomske i bihevioralne crte, a postali su sposobniji uspostaviti emocionalan odnos s ljudima (Milot, 1994 u Ombla et al, 2016) Prema Hartu (1995 u Ombla et al, 2016) najomiljena i najviše zastupljena vrsta kućnih ljubimaca su upravo psi prema kojima čovjek i gaji najjače emocionalne veze. (Siegel, 1990; Johnson, Garrity i Stallones, 1992 u Ombla et al, 2016). Odnos kućnog ljubimca i njegovog vlasnika ima teorijsko uporište u konceptu privrženosti s obzirom da ga karakterizira bliskost i brižnost kao među užim članovima obitelji. Ponašanje vlasnika prema njihovim psima sve više poprima obrazac roditeljskog ponašanja, odnosno vlasnici se ponašaju prema njima kao prema djeci - igraju se s njima (Smith, 1983; Prato-Previde, Fallani i Valsecchi, 2006 u Ombla et al, 2016), tepaju im (Mitchell, 2001 u Ombla et al, 2016), maze ih (Serpell, 1996 u Ombla et al, 2016), žele ostvariti fizički kontakt s njima (Robinson, 1992; Prato-Previde i sur., 2006 u Ombla et al, 2016). Zauzvrat psi ljudima nude mnoge dobrobiti u smislu nadoknade privrženosti koja im nedostaje u odnosu s drugim ljudima (npr. Garrity, Stallones, Marx i Johnson, 1989; Siegel, Angulo, Detels, Wesch i Mullen, 1999; Rew, 2000; Krause-Parello, 2008 u Ombla et al, 2016), pružaju im osjećaj ugođe, emocionalno pomažu u teškim trenucima, ali i omogućuju da vlasnik proširi socijalne kontakte i veze s drugim osobama (npr. Albert i Bulcroft, 1988; Beck i Katcher, 2003; Bonas, McNicholas i Collins, 2000; Philips Cohen, 2002 u Ombla et al, 2016). Odnos psa i njegovog vlasnika ima karakteristike brižnog afektivnog odnosa. S obzirom da vlasnik percipira svog kućnog ljubimca kao člana vlastite obitelji, smrt ljubimca izaziva separacijsku anksioznost i žalovanje kao i kraj tog afektivnog odnosa. Prema Bowlbyju (1969 u Ombla, 2016) teorija privrženosti koja se danas uzima kao teorijski okvir za objašnjenje bliskih odnosa u odrasloj dobi zapravo je nastala kako bi se ob-

jasnio emocionalan odnos majke i djeteta. Bell i Richard objašnjavaju koncept privrženosti kao onaj koji “uključuje afektivnu povezanost, u smislu želje za blizinom i pozitivnog raspoloženja u kontaktu s bliskom nam figurom te osjećaje neugode pri razdvajanju, ali i specifičnu percepciju odnosa kao sigurnosne utvrde koja nas jača, ohrabruje u vlastitim inicijativama te općenito podupire naš razvoj.” (2000, u Ombla, 2016) Prema tome su svi odnosi privrženosti ujedno i afektivne veze, ali ne i obratno (Bell i Richard, 2000 u Ombla, 2016). S druge strane neki autori smatraju da se odnos vlasnika i psa ne može u potpunosti nazvati odnosom privrženosti do te mjere kao kod ljudi, ali da postoji afektivna veza koja daje informaciju koliko je taj odnos emocionalno blizak (Albert i Bulcroft, 1988; Johnson i sur., 1992; Crawford i sur., 2006 u Ombla, 2016).

5.2. Zdravstveni benefiti imanja psa

Osim što kućni ljubimci uveseljavaju svoje vlasnike, mogu uvelike doprinijeti psihološkoj dobrobiti ljudi pogotovo vulnerabilnim skupinama koje su emocionalno osjetljive, čije emocionalne potrebe nisu zadovoljene na pravi način i onima koje se nalaze u teškom periodu u životu. Kako bi se utvrdila privrženost osobe i kućnog ljubimca važno je uzeti u obzir i socioemocionalno stanje osobe pri čemu subjektivni doživljaj okoline u kojoj se osoba nalazi pruža velik broj informacija. Osjećaj usamljenosti, koji se objektivno može definirati kao rezultat nedostatka socijalnih odnosa, i subjektivno kao bolno iskustvo (West et al. prema Lacković-Grgin 2008 u Ombla 2016) važan je aspekt u promatranju socioemocionalnog stanja osobe. Ako se osoba osjeća usamljeno u svojoj okolini i nema potporu bliskih osoba, često utjehu i privrženost pronalazi u odnosu s kućnim ljubimcem. Osim psihološke potpore i dobrobiti koje kućni ljubimci pružaju svome vlasniku, ostvaruje se i određena društvena dimenzija. Vlasnici kućnih ljubimaca, odnosno pasa, lakše ostvaruju društvene kontakte s osobama iz susjedstva, odnosno pas služi kao poveznica za lakše upoznavanje, pokretanje razgovora i mogućnosti uspostavljanja novih prijateljstava. Osobe koje imaju kućnog ljubimca produbljuju društvene veze unutar vlastite zajednice zahvaljujući socijalnom reciprocitetu i na taj način šire socijalni kapital važan za osjećaj zajedništva. Produbljivanjem osobnih kontakata i zbližavanjem vlasnici kućnih ljubimaca počinju si pomagati na način da čuvaju i hrane kućne ljubimce jedni drugima, čime se smanjuje osjećaj usamljenosti (Wood, Gilles-Corti, Bulsara i Bosch, 2007 u Ombla et al., 2016). Sukladno tome, vlasnici kućnih ljubimaca imaju višu razinu samopoštovanja, češće su ekstrovertirani te se ne boje uspostave novih kontakata, manje su usamljeni, a nerijetko i u boljoj fizičkoj formi s obzirom na česte i duge šetnje koje provode sa svojim kućnim ljubimcem (Ombla et al, 2016).

Osjećaj usamljenosti javlja se kod žena koje nikad nisu imale djecu kao i kod onih koje su ih imale, ali su napustili obiteljski dom. Tu usamljenost kompenziraju osjećajima prema kućnom ljubimcu kojeg doživljavaju kao zamjensku djecu. Privrženost prema kućnom ljubimcu se u većoj mjeri očituje kod žena koje su imale djecu nego kod onih koje ih nikad nisu imale. U periodu kada djeca napuste dom žena doživljava sindrom praznog gnijezda i jako se emocionalno veže za kućnog ljubimca. (Turner 2001) Nadalje, istraživanja su pokazala da žene stvore jače afektivne veze sa kućnim ljubimcem te teže podnose njegovu smrt od muškarca u istom domaćinstvu. (Margolies, 1999 u Turner, 2001) Osim toga, žene se u većoj mjeri bore za prava životinja od muškaraca. Haynes (1991 u Turner, 2001) tvrdi da društvo životinje, pogotovo kućnog ljubimca za kojeg je osoba emotivno vezana, smanjuje depresiju. Srčani bolesnici koji imaju kućnog ljubimca imaju višu stopu preživljavanja za razliku od onih koji nisu vlasnici ljubimaca (Friedmann, Katcher, Lynch, & Thomas, 1980 u Turner 2001). Istraživanja pokazuju da draganje vlastitog kućnog ljubimca smanjuje krvni tlak što je osobito korisno kod osoba starije životne dobi (Friedmann, Katcher, Thomas, Lynch, & Messent, 1983; Levitt, 1988 u Turner 2001).

6. ODNOS GENERACIJE Y PREMA KUĆNIM LJUBIMCIMA

Milenijalci ili generacija Y kohorta su koja dolazi iza generacije X. Naziv milenijalac odnosi se na sve osobe koje su u odrasloj dobi doživjele prijelaz iz 20. u 21. stoljeće. Iako se ne zna precizni podatak od koje do koje godine kohortu smatramo generacijom Y, autori pojma Neil Howe i William Strauss definiraju je kao onu rođenu od 1982. do 2004. godine. Okruženje u kojem milenijaci žive ispunjeno je elektronikom, a svoje vrijeme provode na internetu i društvenim mrežama. Karakterizira ih visoko samopouzdanje, tolerancija prema različitostima i težnja ostvarenju vlastitih snova i ciljeva iako su generacija koja ekonomski lošije stoji od generacije X. (Rouse, 2019)

Istraživačka tvrtka GfK tijekom Global Pet Expo-a 2015 objavila je podatke prema kojima milenijalci zamjenjuju generaciju Baby Boomers-a po postotku držanja kućnih ljubimaca. Taj podatak je značajan s obzirom da su Baby Boomers-i do nedavno bili najveća američka populacija vlasnika kućnih ljubimaca. Odnosi idu u korist milenijalaca s obzirom da 35,2% američkih milenijalaca ima kućnog ljubimca, dok taj postotak kod generacije Baby Boomers-a iznosi 32,8%. Nadalje, milenijaci koji ne posjeduju kućnog ljubimca imaju 39% veću vjerojatnost da će ga nabaviti u budućnosti i 77% veće šanse da će nabaviti psa ili mačku od bilo koje druge generacijske kohorte dok nisu u braku ili dok ne postanu roditelji. Specifičnost generacije Y je odlaganje tradicionalnih

životnih promjena, ali postaju vlasnici kućnih ljubimaca kao mlade osobe. U Americi 57% kućanstava u kojima žive pripadnici generacije Y ima psa za kućnog ljubimca u odnosu na 51% svih ostalih kućanstava. (Phillips-Donaldson, 2015)

Jedan od razloga zašto se milenijalci više odlučuju za kućnog ljubimca, a ne za dijete je novac. Držanje psa nije jeftino, no imanje djeteta iziskuje puno više troškova. Prema podacima American Kennel Club-u za psa male pasmine potrebno je 2 674 dolara u prvoj godini, za psa srednje veličine 1 580, dok za gigantske pasmine ta brojka doseže 3 636 dolara u prvoj godini. U troškove spada na cijepljenje, mikročip, hrana, krevet i igračke za psa. Nasuprot tome, prema podacima USDA prosječni godišnji trošak podizanja djeteta za obitelj s oba roditelja i srednjim dohotkom iznosi od 12 800 do 14 970 dolara, ovisno o dobi djeteta. Drugi razlog zašto milenijalci radije odabiru kućnog ljubimca je sloboda. Iako pas treba ljubav i pažnju potpuno je prihvatljivo da ostane sam kod kuće kad vlasnik otiđe na posao ili kad želi izaći s prijateljima. S druge strane, dijete nije moguće ostaviti samo kod kuće, a čuvanje djeteta u vrtiću ili od strane dadilje iziskuje popriličan trošak. Moguće je psa ostaviti u vrtiću za kućne ljubimce za vrijeme radnog vremena ili platiti profesionalnom šetaču da izvede psa u park, no ti troškovi su daleko niži od onih koji su potrebni za dijete.

Mnogi milenijaci gledaju na kućnog ljubimca kao na vrstu pripreme za dijete. Parovi u kohabitaciji ili braku često uzimaju psa prije nego što imaju dijete smatrajući da će tako doznati kako se oboje snalaze u novim situacijama i izazovima koje donosi roditeljstvo. Taj pothvat često služi i kao test za vezu, odnosno partneri suočeni sa novim i nepoznatim situacijama uče jedno o drugom uviđajući kako se snalaze i kakvi će biti kao roditelji (Lowry, 2017). Žene generacije Y sve se kasnije odlučuju za djecu zbog sve veće "kazne" za majčinstvo. "Kazna" se odnosi na ograničenja i nemogućnosti ostvarivanja u karijeri koja se događaju ženama s malom djecom. U posljednje vrijeme sve je teže balansirati između privatnog života i posla s obzirom da se od zaposlenika često očekuje da rade prekovremeno i da budu stalno dostupni svojim poslodavcima. Upravo zbog nemogućnosti da se u jednakoj mjeri posvete i obitelji i poslu žene se odlučuju kasnije imati djecu. (Ledbetter, millennial-marketing.com)

7. RAST TRŽIŠTA PROIZVODA ZA KUĆNE LJUBIMCE

Milenijaci svom ljubimcu posvećuju vrijeme i prema njima osjećaju emocije kao prema djetetu. Ljubimcima daju ljudska imena, oblače ih, pripremaju im domaće obroke i priređuju rođendanske zabave. (Livio, Stories of Youth) Teže na razne načine ugoditi svom kućnom ljubimcu te se

potrošnja stvari namijenjena njima povećala. (Stone, 2017) Ugađanje i briga za ljubimca ide do te mjere da vlasnici kupuju aparate slične monitorima za praćenje bebe kako bi utvrdili koliko je njihov ljubimac bio aktivan ili kako bi ga nadzirali dok su na poslu. Postoje i madraci od tako zvane memori pjene za pse kako bi se pas bolje naspavao, internet stranica pomoću koje se može pronaći smještaj za psa kada, na primjer, vlasnik mora negdje oputovati, hoteli za pse s TV kanalima i manikurom za pse. Osim toga, tvrtke poput Google-a dozvoljavaju da njihovi zaposlenici dovode pse na posao i da budu s njima cijelo radno vrijeme, dok Genentech nudi vrtić za pse (Livio, *Stories of Youth*). Stari vlasnici kućnih ljubimaca smatraju te stvari potpuno nepotrebnima, ali s obzirom da je životinja maknuta iz svog prirodnog okoliša gdje se može neograničeno kretati i igrati te stvari postaju bitne kako bi život za kućnog ljubimca bio podnošljiv. (Stone, 2017)

Broj stvari koji se može nabaviti za kućnog ljubimca veći je nego ikad. Širi se tržište stvari za kućne ljubimce i otvaraju se nove ekonomske mogućnosti i inovacije (Cohen, 2015 u Melkko, 2018). Potrošnja stvari za pse povećala se u zadnjih desetak godina među pripadnicima srednje klase, dok je među plemstvom bila poznata još od davnih dana. Na slikama se može vidjeti da su psi imali ogrlice i uzice čak i prije 3000 godina prije Krista te kako se mijenjala moda uzoraka i oblika istih. James Spratt bio je jedan od prvih koji su masovno proizvodili stvari za pse. Spratt's, kako je naziv njegove tvrtke, osnovana je 1860. godine, a poslovala je u Americi i Velikoj Britaniji. Njihov najpoznatiji proizvod bili su keksi za pse, a proizvodili su još i ogrlice, povodce te prijenosne kućice za pse (Cunliffe, 2005 u Melkko, 2018).

Ekonomska situacija u zadnjih trideset godina nema logičan ishod što se tiče nabave i registracije novih kućnih ljubimaca. U razdoblju ekonomskog procvata registrirano je manje pasa nego u razdoblju ekonomskog pada (Lahti, 2016 u Melkko, 2018). U razdoblju između 2006. i 2012. godine kako se ekonomska situacija u svijetu srozavala, rastao je novac utrošen na kućne ljubimce. Prema tome može se zaključiti da razdoblja ekonomskog pada ne utječu na izdatke za kućne ljubimce zbog čega sve više tvrtki želi biti dio tog profitabilnog tržišta (Nurmela, 2014 u Melkko, 2018). U zapadnoj se kulturi kupovina i konzumacija određene vrste roba smatra načinom izražavanja identiteta i statusa osobe. Uz potrebne stvari, ljudi često kupuju poneseni emocijama poput ljubavi ili bunta, a kupovina se može promatrati kao čin egoizma ili altruizma (Moynagh & Worsley 2002 u Melkko, 2018). Potrošači se izražavaju i putem svojih kućnih ljubimaca. Kupovina stvari za vlastitog psa može ojačati odnos između njega i vlasnika, a vlasnik može osjećati ispunjenje i sreću kao da je nabavio nešto za sebe ili člana obitelji (Moynagh & Worsley 2002 u Melkko, 2018) što može povećati humanizaciju psa u očima ljudi (Chen et al. 2012 u Melkko, 2018). Postoji podudarnost u načinu na koji ljudi kupuju stvari za sebe i za svoje ljubimce, obzirom da nastoje pružiti

jednaki životni standard svome kućnom ljubimcu kakav i oni sami imaju (Kumcu & Woolverton 2015 u Melkko, 2018). Osobe koje imaju tendenciju sebi kupovati jako puno stvari, kupuju prekomjerno i za svoje kućne ljubimce, dok osobe koje umjereno kupuju za sebe, ne troše puno novaca na ljubimca. Ipak, vlasnici u prosjeku troše dvostruko više na pse nego na mačke te kupuju tri puta češće za pse od mačaka, bez obzira na njihove općenite sklonosti kupovanja (Ridgway et al. 2008 u Melkko, 2018). Smatranjem psa članom obitelji važan je čimbenik kod kupnje pseće hrane visoke kvalitete (Boya et al 2015 u Melkko, 2018). Kada je u pitanju cijena hrane vlasnici će radije kupiti skuplju i kvalitetniju hranu za svog psa nego za sebe (Tsfom and Birch 2010 u Melkko, 2018).

Nadalje, vlasnici u sve većem broju uplaćuju osiguranje za svoje kućne ljubimce. Takvo ulaganje sredstava može se objasniti na način da vlasnici vide svoje ljubimce kao vrijedne i teško zamjenjive te čine sve kako bi osigurali njihovo zdravlje i dugovječnost. Postavlja se pitanje utječu li tolika ulaganja i briga za kućnog ljubimca na fertilitet? Jedan od načina na koji se to može utvrditi je tako da se pronađu grupe koje imaju izrazito različitu stopu držanja kućnih ljubimaca, kao na primjer oženjeni i samci. Prema podacima APPA oženjene osobe češće imaju psa kao kućnog ljubimca dok samci radije drže mačke. Držanje kućnog ljubimca ne utječe na pad fertiliteta oženjenih osoba. Brak je češći faktor niske razine fertiliteta kod osoba nego imanje kućnog ljubimca. Žene koje nisu u vezi češće će imati kućnog ljubimca od muškarca samca. Samci češće gledaju na kućnog ljubimca kao na dijete dok osobe u braku na njega gledaju kao na vlasništvo. Samcima, kućni ljubimac može osim djeteta “služiti” i kao zamjena za partnera. Kućni ljubimci se opisuju kao oni koji pružaju emocionalnu potporu, društvo, sigurnost i osjećaj doma, no to nisu osobine djeteta nego osobine životnog partnera, smatra Stone, pa se potreba za pouzdanim suputnikom kroz život kompenzira uzimanjem kućnog ljubimca. Odgađanjem braka osobe provode manji broj godina u braku za razliku od prethodnih generacija. To rezultira nižom stopom plodnosti u tom razdoblju s obzirom da ljudi češće imaju djecu u braku nego van braka. Kako samci čine sve veći dio stanovništva dolazi do znatnih promjena u stopama fertiliteta. (Stone, 2017)

8. ISTRAŽIVANJE

U Hrvatskoj, kako je ranije navedeno, pada stopa fertiliteta, dok se s druge strane u većoj mjeri može vidjeti kako pripadnici svih dobnih skupina šecu jednog ili više pasa, kod kuće imaju mačke ili druge male životinje poput ptica ili ribica. I dok bi se moglo reći da su i dječji parkovi popunjeni gotovo kao i oni za pse, sve se češće kod mladih može čuti kako ne žele imati djecu ili ako bi ih ipak jednog dana imali to će biti u dalekoj budućnosti. Osim toga, parovi sve češće žive u kohabitaciji prije nego se odluče za formalni brak te nabavljaju kućnog ljubimca kao pripremu ili zamjenu za dijete. Postavlja se pitanje što utječe na takve stavove mladih (financije, količina slobodnog vremena ili otpor tradiciji) te koliko su oni rašireni?

8.1. Hipoteze

Istraživanje kreće od opće hipoteze koja glasi: U današnje vrijeme mladi imaju pozitivnije stavove prema imanju kućnih ljubimaca čime se odmiču od tradicionalnih vrijednosti o obitelji te imanju vlastite djece.

Specifične hipoteze su: Mlade žene imaju pozitivnije stavove prema kupnji ili udomljavanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece.

Mladi muškarci imaju pozitivnije stavove prema kupnji ili udomljavanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece.

8.2. Koncepti, indikatori i varijable

U istraživanju važna su tri koncepta koja je važno operacionalizirati te njihovi indikatori. Mlade u ovom istraživanju definiramo kao osobe oba spola koji žive u urbanim sredinama RH koje su u braku, a indikator je izjašnjavanje ispitanika o godinama života. Imanje kućnog ljubimca definiramo kao brigu o pripitomljenoj životinji koja živi s ljudima, ne služi za rad već za društvo i ispunjavanje slobodnog vremena (najčešće pas i mačka) s indikatorom izjašnjavanja ispitanika imaju li kućnog ljubimca, koju vrstu i koliko ih imaju. Imanje djece u ovom istraživanju definiramo kao brigu, skrb i zajednički život s osobama starim od 0-14 godina u zajedničkom kućanstvu koja su njihova biološka ili posvojena djeca čiji indikator je izjašnjavanje ispitanika imaju li vlastitu biološku ili posvojenu djecu te koliko ih imaju. Varijable koncepta imanja djece su broj djece koje

ispitanik ima, stav o imanju djece i odnos prema njima, dok su varijable koncepta imanja kućnih ljubimaca broj ljubimaca koje imaju, imaju li različite životinje ili samo jednu vrstu, stav o imanju kućnih ljubimaca i odnos prema kućnim ljubimcima (tretiraju li ih kao članove obitelji, kao djecu).

8.3. Svrha istraživanja

Svrha ove kvantitativne studije jest da se otkrije imaju li mlade osobe koje žive u urbanim sredinama RH pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece. U ovoj fazi istraživanja imati kućnog ljubimca definiramo kao brinuti o pripitomljenoj životinji koja živi s ljudima, ne služi za rad već za društvo i ispunjavanje slobodnog vremena (najčešće pas i mačka), dok imati dijete definiramo kao brigu, skrb i zajednički život s osobama starim od 0-14 godina u zajedničkom kućanstvu koja su njihova biološka ili posvojena djeca.

8.4. Cilj istraživanja

Cilj ovog kvantitativnog istraživanja je utvrditi raširenost fenomena da mlade osobe iz urbanih sredina gaje pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema tradicionalnim obiteljskim stavovima i imanju vlastite djece.

8.5. Metodologija

U ovom istraživanju koristila se kvantitativna metodologija za prikupljanje podataka. Iz tog polazišta koristimo metodu ankete. Anketni upitnik se sastoji od 4 dijela. Prvi dio se odnosi na demografska pitanja i pitanja koja se tiču ispitanikovog načina života. Zatim slijedi test samoprocjene osobnosti i pitanja koja pokazuju ima li ispitanik suvremene ili konzervativne stavove o odnosu žene i muškarca i ulogama u obitelji, treći dio čine pitanja koja se tiču imanja i odnosa spram djece, dok su u četvrtom dijelu pitanja koja se tiču imanja i odnosa prema kućnim ljubimcima. U istraživanju je korištena Likertova skala na kojoj ispitanici procjenjuju s kim i na koji način provode slobodno vrijeme, samoprocjenjuju svoju osobnost, izražavaju stavove o rodim ulogama u obitelji te stavove o djeci i kućnim ljubimcima.

Postavlja se opće istraživačko pitanje:

Imaju li mladi pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju djece?;

te specifična pitanja:

Imaju li mlade žene pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastitog djeteta?

Imaju li mladi muškarci pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastitog djeteta?

Utječe li veličina životnog prostora na odluku o imanju kućnog ljubimca kod mladih?

Utječe li veličina životnog prostora na odluku o imanju djece kod mladih?

Utječe li život u roditeljskoj kući na odluku o imanju kućnog ljubimca kod mladih?

Utječe li život u roditeljskoj kući na odluku o imanju djece kod mladih?

Utječe li zaposlenje na odluku o imanju djece?

Utječe li zaposlenje na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječu li tradicionalni stavovi osobe na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječu li tradicionalni stavovi osobe na odluku o imanju vlastite djece?

Utječu li suvremeni stavovi osobe na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječu li suvremeni stavovi osobe na odluku o imanju vlastite djece?

Utječe li stupanj obrazovanja na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječe li stupanj obrazovanja na odluku o imanju vlastite djece?

Utječe li količina slobodnog vremena na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječe li količina slobodnog vremena na odluku o imanju vlastite djece?

Utječe li visina dohotka kućanstva na odluku o imanju kućnog ljubimca?

Utječe li visina dohotka na odluku o imanju vlastite djece?

8.6. Istraživačka etika

U istraživanju je potrebno osigurati etičko ponašanje spram sudionika koji ispunjavaju anketne upitnike. Sve informacije koje se dobiju u anketama ostaju povjerljive. Svi ispitanici koji pristupe ispunjavaju upitnika ostaju anonimni što je naglašeno u samom uvodnom dijelu ankete. Sudionik odgovara na pitanja putem računala ne navodeći svoj identitet niti bilo koje osobne podatke iz kojih bi se mogao rekonstruirati o kojem se ispitaniku radi čime se čuva povjerljivost identiteta sudionika. Ne bilježe se IP adrese ispitanika. Sudionici su bili informirani da u svakom trenutku mogu odustati od daljnjeg sudjelovanja u istraživanju ili da mogu preskočiti odgovaranje na neko od pitanja. Osobe ovlaštene za analizu podataka odgovaraju za povjerljivost istih prilikom unosa podataka.

9. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

9.1. Sociodemografski podaci

Spol ispitanika. U istraživanju je sudjelovalo 130 osoba od kojih je 119 ušlo u analizu zbog uvjeta da ispitanici moraju biti u braku. Istraživanju je pristupilo **61,3% osoba ženskog i 38,7% osoba muškog spola**. Koristio se prigodni neprobabilistički uzorak skupljen metodom Google forms on-line ankete dijeljenom na Facebook stranici, posebno i Snowball metodom.

Kojeg ste spola?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Muško	46	38,7	38,7	38,7
	Žensko	73	61,3	61,3	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Mjesto stanovanja Preko polovice ispitanika (52,9%) živi u gradu Zagrebu, dok ih 15,1% živi u malom gradu. 13,4 % ispitanika izjescilo se da živi na selu, a 10,9% ih živi u gradu srednje veličine.

Gdje živate?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Grad srednje veličine (20 000-50 000 stanovnika)	13	10,9	10,9	10,9
	Grad Zagreb	63	52,9	52,9	63,9
	Inozemstvo	3	2,5	2,5	66,4
	Manji grad (do 20 000 stanovnika)	18	15,1	15,1	81,5
	Selo	16	13,4	13,4	95,0
	Veći grad (više od 50 000 stanovnika)	6	5,0	5,0	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Stupanj obrazovanja ispitanika Najveći broj ispitanika ima završeni diplomski studij odnosno njih 60,5%. 19,3% ispitanika ima završen preddiplomski studij. 10,9% ispitanika kao najviši stupanj naobrazbe ima srednju školu, dok 8,4% ispitanika ima završeno stručno više obrazovanje.

Koji ste najviši stupanj naobrazbe postigli?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Diplomski studij (M.Sc) ili visoka stručna sprema	72	60,5	60,5	60,5
	Mr.sc	1	,8	,8	61,3
	Preddiplomski studij (Bachelor)	23	19,3	19,3	80,7
	Srednja škola	13	10,9	10,9	91,6
	Stručno više obrazovanje	10	8,4	8,4	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Radni status ispitanika Najveći broj osoba koje su pristupile istraživanju je zaposlen što iznosi 86,6% svih ispitanika. Nezaposlenih ima 7,6%, a samozaposlenih svega 3,4%.

Što od navedenog najbolje opisuje vaš trenutni status?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nezaposlen/nezaposlena	9	7,6	7,6	7,6
	Samozaposlen/samoza-poslena	4	3,4	3,4	10,9
	Student	1	,8	,8	11,8
	Trenutno nezaposlena	1	,8	,8	12,6
	Umirovljenik/umirovljenica	1	,8	,8	13,4
	Zaposlen/zaposlena	103	86,6	86,6	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Financijska situacija ispitanika ispitana je na način da ispitanici procjene vlastiti financijski status. Ponudeni odgovori imaju raspon od izrazito nezadovoljavajućeg, nezadovoljavajućeg, niti zadovoljavajućeg niti nezadovoljavajućeg, zadovoljavajućeg i izrazito zadovoljavajućeg. 63% ispitanika izjasnilo se da bi svoju financijsku situaciju opisali kao zadovoljavajuću, a 10,1% procjenjuje kao izrazito zadovoljavajuću. Ispitanika koji nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni vlastitom financijskom situacijom ima 24,4%. Na one koji svoju financijsku situaciju ocjenjuju kao nezadovoljavajuću opada 2,5%. Nitko od ispitanika nije procijenio da mu je financijska situacija izrazito nezadovoljavajuća.

Kako biste najbolje opisali vašu financijsku situaciju?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Izrazito zadovoljavajuće	12	10,1	10,1	10,1
	Nezadovoljavajuće	3	2,5	2,5	12,6
	Niti zadovoljavajuće niti nezadovoljavajuće	29	24,4	24,4	37,0
	Zadovoljavajuće	75	63,0	63,0	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Dijeljenje životnog prostora. Ispitanici istraživanja u najvećoj mjeri žive s bračnim partnerom i djecom (53,8%). 28,6% ispitanika životni prostor dijeli samo s bračnim partnerom. Određeni broj ispitanika dijeli životni prostor s partnerom, djecom i vlastitim roditeljima (4,2%) te partnerom, djecom i partnerovim roditeljima (5,9%). S obzirom da je u pitanju bilo ponuđeno otvoreno mjesto kako bi ispitanici mogli napisati ono što se odnosi na njih, a što nije pokriveno ponuđenim odgovorima dobiven je spektar različitih odgovora.

S kim živate?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bračni partner, beba i pas	1	,8	,8	,8
	S bračnim partnerom	34	28,6	28,6	29,4
	s bračnim partnerom i bakom	1	,8	,8	30,3
	S bračnim partnerom i djecom	64	53,8	53,8	84,0
	s bračnim partnerom i njegovim bratom	1	,8	,8	84,9
	S bračnim partnerom i njegovim roditeljima	1	,8	,8	85,7
	S bračnim partnerom i psom	1	,8	,8	86,6
	S bračnim partnerom kod moje majke	1	,8	,8	87,4
	S bračnim partnerom na katu roditeljske kuće s roditeljima u prizemlju, većinom odvojeno.	1	,8	,8	88,2
	S bračnim partnerom, djecom i mojim roditeljima	5	4,2	4,2	92,4
	S bračnim partnerom, djecom i partnerovim roditeljima	7	5,9	5,9	98,3
	S bračnim partnerom, mojim roditeljima i bakom i djedom	1	,8	,8	99,2
	Sa suprugom i njegovom majkom	1	,8	,8	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Životni prostor U pitanju su ponuđeni odgovori s uobičajenim tipovima životnog prostora, poredani od najmanjeg do najvećeg. Najveći broj ispitanika izjasnio se da živi u trosobnom i većem stanu (31.1%). Nešto manje ispitanika izjasnilo se da živi u obiteljskoj kući s dvorištem (27.7%), dok 22.7% ispitanika živi u dvosobnom stanu. 10.9% ih živi u jednosobnom stanu.

U kakvom životnom prostoru živite:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Dvojna kuća s dvorištem	1	,8	,8	,8
	Dvosobni stan	27	22,7	22,7	23,5
	Garsonjera	1	,8	,8	24,4
	Jednosobni stan	13	10,9	10,9	35,3
	Obiteljska kuća	5	4,2	4,2	39,5
	Obiteljska kuća s dvorištem	33	27,7	27,7	67,2
	Obiteljska kuća s dvorištem, odvojeni stan	1	,8	,8	68,1
	Trenutno u dvosobnom stanu, ali preuređujemo kuću sa dvorištem u koju ćemo useliti.	1	,8	,8	68,9
	Trosobni i veći stan	37	31,1	31,1	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Djecu ima 63,9% ispitanika. 36,1% ispitanika izjasnilo se da nema djecu.

Imate li djece?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DA	76	63,9	63,9	63,9
	NE	43	36,1	36,1	100,0
	Total	119	100,0	100,0	

Svi ispitanici (100%) koji nemaju djecu izjasnili su se da je žele imati u budućnosti.

Ako nemate djecu, želite li ih imati u budućnosti?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DA	43	36,1	100,0	100,0
Missing	1	76	63,9		
Total		119	100,0		

Od ukupnog broja ispitanika njih 51,3% se izjašnjava da ima kućnog ljubimca, a 48,7% nema kućnog ljubimca.

Imate li kućnog ljubimca?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DA	61	51,3	51,3	51,3
	NE	58	48,7	48,7	100,0
Total		119	100,0	100,0	

Ispitanici koji su se izjasnili da nemaju kućnog ljubimca u 31,6% slučajeva imaju u planu nabaviti ga u budućnosti. 68,4% ispitanika nema kućnog ljubimca i nema ga u planu kasnije nabaviti.

Ako nemate kućnog ljubimca, imate li ga u planu nabaviti?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DA	18	15,1	31,6	31,6
	NE	39	32,8	68,4	100,0
	Total	57	47,9	100,0	
Missing	1	62	52,1		
Total		119	100,0		

Na pitanje kako su nabavili kućnog ljubimca bili su ponuđeni odgovori (kupio, udomio, našao i zadržao, dobio na poklon) no ostavljen je otvoreno mjesto u kojeg ispitanici mogu upisati vlastite specifične slučajeve koji nisu pokriveni u ponuđenim odgovorima. Osobe koje imaju kućnog ljubimca u 35,4% slučajeva izjašnjavaju se da su svog kućnog ljubimca udomili, a u 32,3% slučajeva su ga kupili. 12,3% ispitanika svog je kućnog ljubimca našlo i zadržalo, dok je 10,8% ispitanika dobilo ljubimca na poklon.

Svog kućnog ljubimca sam:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Dobio na poklon	7	5,9	10,8	10,8
	I udomila (pse) i kupila (kornjaku)i pronasla(macku)	1	,8	1,5	12,3
	Jednog kupila drugog dobila	1	,8	1,5	13,8
	Jednog sam dobila a jednog udomila	1	,8	1,5	15,4
	Jednoga našli i zadržali drugoga kupili	1	,8	1,5	16,9
	Kupila ga žena na nagovor djece.	1	,8	1,5	18,5
	Kupio	21	17,6	32,3	50,8
	Našao i zadržao	8	6,7	12,3	63,1
	Udomila (mačku i psa) i kupila (ribice)	1	,8	1,5	64,6
	Udomio	23	19,3	35,4	100,0
	Total	65	54,6	100,0	
Missing	1	54	45,4		
Total		119	100,0		

Samo psa ima 61,5% ispitanika, a mačku ima 12,3% **onih** koji su se izjasnili da imaju kućnog ljubimca. 3,1% ispitanika izjasnilo se da ima zamorca, hrčka, miša, zeca dok se ostatak ispitanika izjašnjava da ima kombinaciju od više različitih vrsta kućnih ljubimaca.

Koju vrstu kućnog ljubimca imate?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	i macku	1	,8	1,5	1,5
	Macku,papige,	1	,8	1,5	3,1
	Macu i psa	1	,8	1,5	4,6
	Mačka, papigu	1	,8	1,5	6,2
	mačke,kanarinca,zeku	1	,8	1,5	7,7
	Mačku	8	6,7	12,3	20,0
	Papige i ribice	1	,8	1,5	21,5
	Psa	40	33,6	61,5	83,1
	Psa i mačke	1	,8	1,5	84,6
	Psa i mačku	1	,8	1,5	86,2
	Psa i zamorce	1	,8	1,5	87,7
	Psa, mačku, ribice	1	,8	1,5	89,2
	Pse i mačku	1	,8	1,5	90,8
	Pse, macku, kornjacu	1	,8	1,5	92,3
	puz	1	,8	1,5	93,8
	Puža	1	,8	1,5	95,4
	Ribice	1	,8	1,5	96,9
	Zamorca, hrčka, miša, zeca	2	1,7	3,1	100,0
	Total	65	54,6	100,0	
Missing	1	54	45,4		
Total		119	100,0		

Na pitanje smatraju li a se njihov odnos prema kućnom ljubimcu promijenio kada su dobili dijete 69% ispitanika izjašnjava se kako se taj odnos nije promijenio dok ih 21% smatra da se promijenio odnos prema kućnom ljubimcu kada su dobili dijete.

Smatrate li da se vaš odnos prema kućnom ljubimcu promijenio kad ste dobili dijete?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DA	13	10,9	31,0	31,0
	NE	29	24,4	69,0	100,0
	Total	42	35,3	100,0	
Missing	1	77	64,7		
Total		119	100,0		

52,9% ispitanika smatra da se njihov odnos prema kućnom ljubimcu nije promijenio kada su dobili dijete i da se prema njemu ponašaju jednako kao i prije dok se 35.3% ispitanika izjašnjava kako više pažnje posvećuje djetetu nego ljubimcu.

Kako se vaš odnos prema kućnom ljubimcu promijenio kada ste dobili dijete?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jednako se ponašam prema svom kućnom ljubimcu kao i prije	18	15,1	52,9	52,9
	Na kućnog ljubimca počeo/la sam gledati više kao na životinju, a manje kao na člana obitelji	2	1,7	5,9	58,8
	O zamorcu se brinu djeca i zena.	1	,8	2,9	61,8
	Ostao je kod roditelja (ne živi više s nama)	1	,8	2,9	64,7
	Više pažnje posvećujem djetetu.	12	10,1	35,3	100,0
	Total	34	28,6	100,0	
Missing	1	85	71,4		
Total		119	100,0		

Na pitanje koja je bila motivacija ispitanika za nabavu kućnog ljubimca u najvećoj se mjeri (80%) izjašnjavaju kako je to zbog druženja i prijateljstva. Tek 5% ispitanika izjašnjava se kako je kućnog ljubimca pronašlo i udomilo ga jednako kao i da su nabavili kućnog ljubimca za sigurnost i zaštitu (5%).

Koja je bila Vaša motivacija za nabavku kućnog ljubimca?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Druženje i prijateljstvo	48	40,3	80,0	80,0
	Gazdarica otišla u inozemstvo	1	,8	1,7	81,7
	Ljubav prema psima	1	,8	1,7	83,3
	Nesto drugo	1	,8	1,7	85,0
	Pronašao sam ga-ju i udomio	3	2,5	5,0	90,0
	Sigurnost i zaštita	3	2,5	5,0	95,0
	Za djecu	2	1,7	3,3	98,3
	Zdravlje	1	,8	1,7	100,0
	Total	60	50,4	100,0	
Missing	1	59	49,6		
Total		119	100,0		

9.2. Testiranje varijabli hi-kvadrat testom

Testiranje varijabli sociodemografskih karakteristika ispitanika s varijablama imanja djece i imanja kućnog ljubimca kako bi se utvrdilo postoji li povezanost među njima. Koristi se hi-kvadrat test.

Spol i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
Kojeg ste spola?	Muško	34	12	46
	Žensko	42	31	73
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		3,280a	1	,070

Želi se utvrditi da li u populaciji iz koje je uzorak postoji povezanost između spola i imanja djece. U tablici vidimo da Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,070 što je veće od 0,05 i zaključujemo da se nulta hipoteza mora prihvatiti i da u populaciji ne postoji povezanost između spola i imanja djece.

Spol i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
Kojeg ste spola?	Muško	19	27	46
	Žensko	42	31	73
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		2,975a	1	,085

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između spola i imanja kućnog ljubimca.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,085 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između spola i imanja kućnog ljubimca.

Mjesto stanovanja i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
Gdje živite?	Grad srednje veličine (20 000-50 000 stanovnika)	11	2	13
	Grad Zagreb	39	24	63
	Inozemstvo	2	1	3
	Manji grad (do 20 000 stanovnika)	12	6	18
	Selo	8	8	16
	Veći grad (više od 50 000 stanovnika)	4	2	6
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		3,955 ^a	5	,556

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između mjesta stanovanja i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,556 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između mjesta stanovanja i imanja djece.

Mjesto stanovanja i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
Gdje živite?	Grad srednje veličine (20 000-50 000 stanovnika)	7	6	13
	Grad Zagreb	26	37	63
	Inozemstvo	1	2	3
	Manji grad (do 20 000 stanovnika)	13	5	18
	Selo	12	4	16
	Veći grad (više od 50 000 stanovnika)	2	4	6
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		10,484 ^a	5	,063

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između mjesta stanovanja i imanja kućnog ljubimca.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,063 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između mjesta stanovanja i imanja kućnog ljubimca.

Stupanj obrazovanja i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
Koji ste najviši stupanj naobrazbe postigli?	Diplomski studij (M.Sc) ili visoka stručna sprema	46	26	72
	Mr.sc	1	0	1
	Preddiplomski studij (Bachelor)	13	10	23
	Srednja škola	10	3	13
	Stručno više obrazovanje	6	4	10
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		2,129 ^a	4	,712

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između stupnja obrazovanja i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,712 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između stupnja obrazovanja i imanja djece.

Stupanj obrazovanja i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
Koji ste najviši stupanj naobrazbe postigli?	Diplomski studij (M.Sc) ili visoka stručna sprema	33	39	72
	Mr.sc	1	0	1
	Preddiplomski studij (Bachelor)	11	12	23
	Srednja škola	11	2	13
	Stručno više obrazovanje	5	5	10
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		7,704 ^a	4	,103

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između stupnja obrazovanja i imanja kućnog ljubimca. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,103 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između stupnja obrazovanja i imanja kućnog ljubimca.

Radni status i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
Što od navedenog najbolje opisuje vaš trenutni status?	Nezaposlen/nezaposlena	6	3	9
	Samozaposlen/samoza-poslena	4	0	4
	Student	1	0	1
	Trenutno nezaposlena	0	1	1
	Umirovljenik/umirovljenica	1	0	1
	Zaposlen/zaposlena	64	39	103
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		5,326 ^a	5	,377

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između radnog statusa i imanja djece. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,377 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između radnog statusa i imanja djece.

Radni status i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
Što od navedenog najbolje opisuje vaš trenutni status?	Nezaposlen/nezaposlena	7	2	9
	Samozaposlen/samozaposlena	3	1	4
	Student	1	0	1
	Trenutno nezaposlena	1	0	1
	Umirovljenik/umirovljenica	1	0	1
	Zaposlen/zaposlena	48	55	103
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		7,182 ^a	5	,207

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između radnog statusa i imanja kućnog ljubimca.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,207 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između radnog statusa i imanja kućnog ljubimca.

Financijska situacija i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
Kako biste najbolje opisali vašu financijsku situaciju?	Izrazito zadovoljavajuće	9	3	12
	Nezadovoljavajuće	2	1	3
	Niti zadovoljavajuće niti nezadovoljavajuće	21	8	29
	Zadovoljavajuće	44	31	75
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		2,452 ^a	3	,484

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između finansijske situacije i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,484 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između finansijske situacije i imanja djece.

Financijska situacija i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
Kako biste najbolje opisali vašu finansijsku situaciju?	Izrazito zadovoljavajuće	5	7	12
	Nezadovoljavajuće	2	1	3
	Niti zadovoljavajuće niti nezadovoljavajuće	18	11	29
	Zadovoljavajuće	36	39	75
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		2,402 ^a	3	,493

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između finansijske situacije i imanja kućnog ljubimca.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,493 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između finansijske situacije i imanja kućnog ljubimca.

Životni prostor i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
U kakvom životnom prostoru živite:	Dvojna kuća s dvorištem	0	1	1
	Dvosobni stan	17	10	27
	Garsonjera	0	1	1
	Jednosobni stan	5	8	13
	Obiteljska kuća	2	3	5
	Obiteljska kuća s dvorištem	21	12	33
	Obiteljska kuća s dvorištem, odvojeni stan	1	0	1
	Trenutno u dvosobnom stanu, ali preuređujemo kuću sa dvorištem u koju ćemo useliti.	1	0	1
	Trosobni i veći stan	29	8	37
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		12,923 ^a	8	,115

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između životnog prostora i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,115 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između životnog prostora i imanja djece.

Životni prostor i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
U kakvom životnom prostoru živite:	Dvojna kuća s dvorištem	1	0	1
	Dvosobni stan	10	17	27
	Garsonjera	1	0	1
	Jednosobni stan	5	8	13
	Obiteljska kuća	3	2	5
	Obiteljska kuća s dvorištem	22	11	33
	Obiteljska kuća s dvorištem, odvojeni stan	1	0	1
	Trenutno u dvosobnom stanu, ali preuređujemo kuću sa dvorištem u koju ćemo useliti.	1	0	1
	Trosobni i veći stan	17	20	37
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		10,548 ^a	8	,229

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između životnog prostora i imanja kućnog ljubimca.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,229 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između životnog prostora i imanja kućnog ljubimca.

Dijeljenje životnog prostora i imanje djece

Count

		Imate li djece?		Total
		DA	NE	
S kim živite?	Bračni partner, beba i pas	1	0	1
	S bračnim partnerom	0	34	34
	s bračnim partnerom i bakom	0	1	1
	S bračnim partnerom i djecom	64	0	64
	s bračnim partnerom i njegovim bratom	0	1	1
	S bračnim partnerom i njegovim roditeljima	0	1	1
	S bračnim partnerom i psom	0	1	1
	S bračnim partnerom kod moje majke	0	1	1
	S bračnim partnerom na katu roditeljske kuće s roditeljima u prizemlju, većinom odvojeno.	0	1	1
	S bračnim partnerom, djecom i mojim roditeljima	4	1	5
	S bračnim partnerom, djecom i partnerovim roditeljima	7	0	7
	S bračnim partnerom, mojim roditeljima i bakom i djedom	0	1	1
	Sa suprugom i njegovom majkom	0	1	1
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		115,533 ^a	12	,000

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između dijeljenja životnog prostora i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,000 i statistički je značajan. Prema tome, nultu hipotezu odbacujemo i zaključujemo da u populaciji postoji povezanost između dijeljenja životnog prostora i imanja djece.

Dijeljenje životnog prostora i imanje kućnog ljubimca

Count

		Imate li kućnog ljubimca?		Total
		DA	NE	
S kim živite?	Bračni partner, beba i pas	1	0	1
	S bračnim partnerom	18	16	34
	s bračnim partnerom i bakom	1	0	1
	S bračnim partnerom i djecom	28	36	64
	s bračnim partnerom i njegovim bratom	0	1	1
	S bračnim partnerom i njegovim roditeljima	0	1	1
	S bračnim partnerom i psom	1	0	1
	S bračnim partnerom kod moje majke	1	0	1
	S bračnim partnerom na katu roditeljske kuće s roditeljima u prizemlju, većinom odvojeno.	0	1	1
	S bračnim partnerom, djecom i mojim roditeljima	4	1	5
	S bračnim partnerom, djecom i partnerovim roditeljima	5	2	7
	S bračnim partnerom, mojim roditeljima i bakom i djedom	1	0	1
	Sa suprugom i njegovom majkom	1	0	1
Total		61	58	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)

Pearson Chi-Square	13,136 ^a	12	,359
--------------------	---------------------	----	------

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između dijeljenja životnog prostora i imanja kućnog ljubimca. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,359 što je veće od 0,05 i zaključujemo da u populaciji ne postoji povezanost između dijeljenja životnog prostora i imanja kućnog ljubimca

Slobodno vrijeme – bračni partner i imanje djece

Count

		Imate_li_djece?		Total
		DA	NE	
Slobodno_vrijeme- Sa_svojim_bračnim_part- nerom/partnericom	Malo slobodnog vremena	13	2	15
	Mnogo slobodnog vremena	29	22	51
	Niti malo niti mnogo slobodnog vremena	21	4	25
	Vrlo malo slobodnog vremena	6	0	6
	Vrlo mnogo slobodnog vremena	7	15	22
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square		22,040 ^a	4	,000

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena s bračnim partnerom i imanja djece. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,000 i statistički je značajan. Prema tome, može se zaključiti da postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena s bračnim partnerom i imanja djece.

Slobodno vrijeme – s kućnim ljubimcem i imanje djece

Count

		Imate_li_djece?		Total
		DA	NE	
Slobodno_vrijeme- Sa_svojim_kućnim_lju- bimcem	Malo slobodnog vremena	8	3	11
	Mnogo slobodnog vremena	4	12	16
	Niti malo niti mnogo slobodnog vremena	16	9	25
	Vrlo malo slobodnog vremena	43	16	59
	Vrlo mnogo slobodnog vremena	5	3	8
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		12,932 ^a	4	,012

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena s kućnim ljubimcem i imanja djece. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,012 i statistički je značajan. Prema tome, može se zaključiti da postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena s kućnim ljubimcem i imanja djece.

Slobodno vrijeme – baveći se hobijima i imanje djece

Count

		Imate_li_djece?		Total
		DA	NE	
Slobodno_vrijeme- Baveći_se_svojim_hobiji- ma	Malo slobodnog vremena	34	11	45
	Mnogo slobodnog vremena	6	8	14
	Niti malo niti mnogo slobodnog vremena	18	21	39
	Vrlo malo slobodnog vremena	18	3	21
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		14,988 ^a	3	,002

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena baveći se hobijima i imanja djece. Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,002 i statistički je značajan. Prema tome, može se zaključiti da postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena baveći se hobijima i imanja djece.

Slobodno vrijeme – družeći se s prijateljima i imanje djece

Count

		Imate_li_djece?		Total
		DA	NE	
Slobodno_vrijeme- Družeći_se_s_prijateljima	Malo slobodnog vremena	27	7	34
	Mnogo slobodnog vremena	10	16	26
	Niti malo niti mnogo slobodnog vremena	24	18	42
	Vrlo malo slobodnog vremena	15	0	15
	Vrlo mnogo slobodnog vremena	0	2	2
Total		76	43	119
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square		23,676 ^a	4	,000

Želi se utvrditi da li postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena družeći se s prijateljima i imanja djece.

Pearsonov Hi-kvadrat iznosi 0,000 i statistički je značajan. Prema tome, može se zaključiti da postoji povezanost između provođenja slobodnog vremena družeći se s prijateljima i imanja djece.

9.3. Usporedba stavova o djeci i stavova o kućnim ljubimcima

U anketi postavljeno je dva seta pitanja s tvrdnjama o kućnim ljubimcima i o djeci. Ispitanici su samoprocjenom na skali od 1 do 5 gdje jedan označava uopće se ne slažem i 5 u potpunosti se slažem iskazali svoje slaganje s navedenim tvrdnjama. Svaka tvrdnja unutar jedne kolone (kućni ljubimci) je specifična te je uparena s tvrdnjom iz druge kolone (djeca). Žele se vidjeti i usporediti stavovi ispitanika o odnosu prema kućnim ljubimcima i o odnosu prema djeci.

Kućni ljubimac član je obitelji.

Smatram da je dijete najvažniji član obitelji.

Smatram da postoji posebna veza između čovjeka i njegovog kućnog ljubimca.

Smatram da je odluka o imanju djeteta najznačajnija u životu svake osobe.

Kućni ljubimac dobra je priprema za dijete.

Važno se dodatno educirati (knjige, radionice) kako bi osoba postala čim bolji roditelj.

Kućni ljubimac je najbolji "lijek" protiv usamljenosti.

Važno je imati članove obitelji koji uvijek mogu pomoći oko djeteta.

Slobodno vrijeme najrađe bi provodio s kućnim ljubimcem.

Potrebno je puno žrtve da bi bio dobar roditelj.

Važno je učlaniti se u grupe za kućne ljubimce na društvenim mrežama.

Fotografije djece ne bi trebalo objavljivati na društvenim mrežama.

Prema kućnom ljubimcu se treba odnositi kao prema djetetu.

Bolje biti previše strog nego previše popustljiv roditelj.

Smatram da kućnom ljubimcu treba osigurati smještaj ili društvo kad bi dulje izbio od doma.

Smatram da uz dijete ne bi uopće imao vrijeme za sebe.

Briga i održavanje kućnog ljubimca je skupo.

Dijete se može planirati tek kad si dobro financijski situiran.

Razumijem osobe koje svog kućnog ljubimca uvrste u oporuku.

Kod odgoja važnije je da dijete postane dobra nego uspješna osoba.

Smatram da je dobro osigurati kućnog ljubimca u osiguravajućoj kući.

Važno je od početka štedjeti za djetetovu budućnost.

Rade bi novac potrošio na kućnog ljubimca nego na sebe.

Važnije je pružiti emocionalnu nego financijsku potporu djetetu.

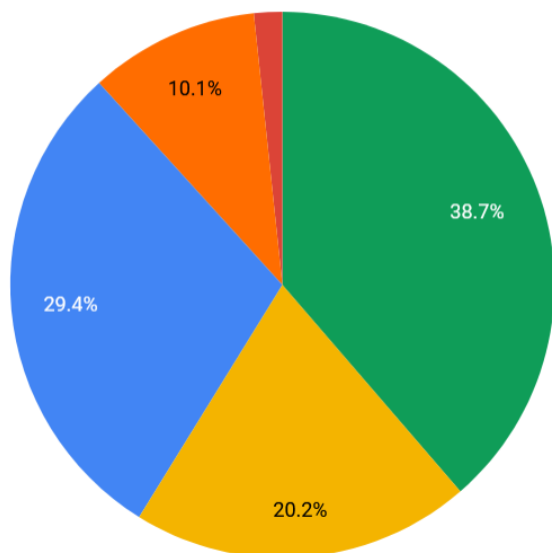
Volim životinje jer one nikad ne povrijede čovjekove osjećaje.

Smatram da roditeljstvo promijeni osobu u pozitivnom smislu.

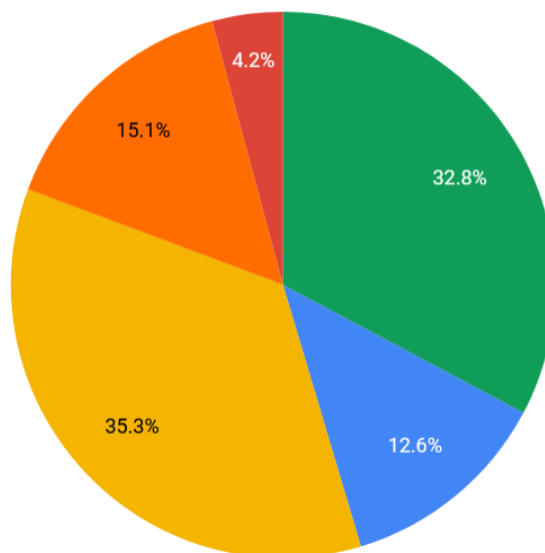
Bolje se osjećam u društvu životinja nego ljudi.

Važnije je da dijete ima puno prijatelja i bogat društveni život nego roditelji.

KUĆNI LJUBIMAC ČLAN JE OBITELJI

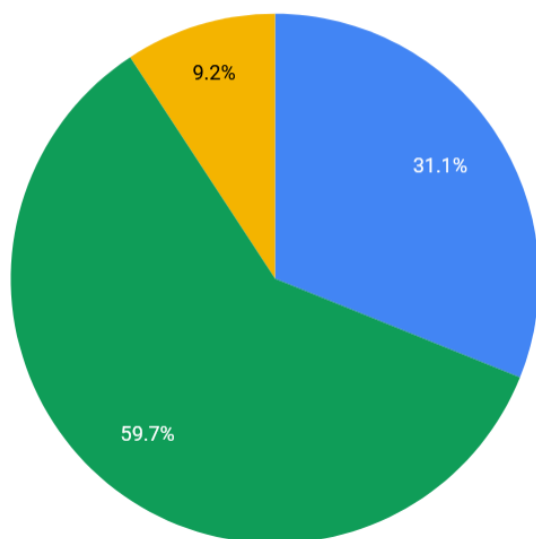
SMATRAM DA JE DIJETE NAJVAŽNIJI ČLAN OBITELJI

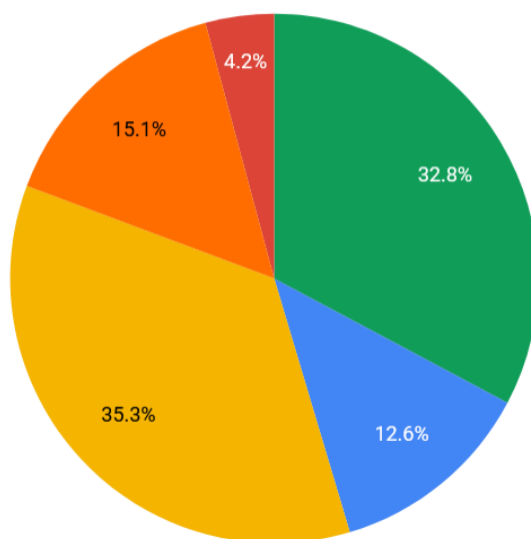
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

Postavljena je tvrdnja da je kućni ljubimac član obitelji s kojom se slaže i u potpunosti slaže ukupno 68,1% ispitanika, dok se s tvrdnjom da je dijete najvažniji član obitelji slaže i u potpunosti slaže 45,4% ispitanika, dok je 35,3% neodlučno o toj tvrdnji.

SMATRAM DA POSTOJI POSEBNA VEZA IZMEĐU ČOVJEKA I NJEGOVOG KUĆNOG LJUBIMCA

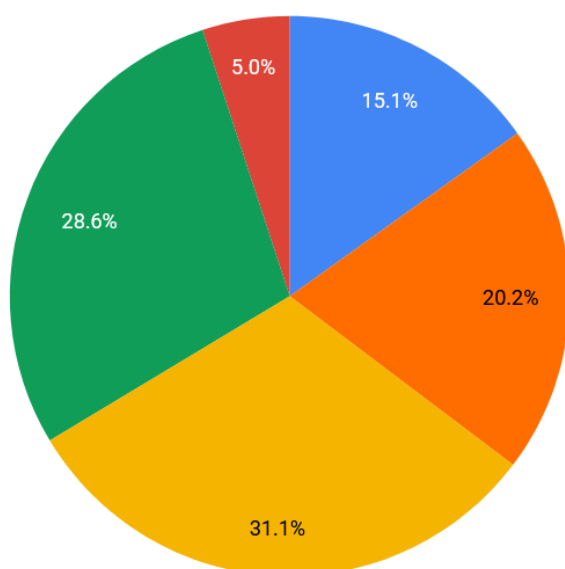
SMATRAM DA JE ODLUKA O IMANJU DJETETA NAJZNAČAJNIJA U ŽIVOTU SVAKE OSOBE

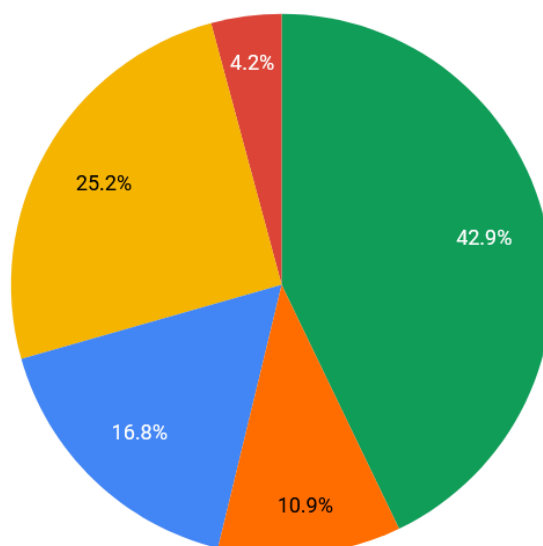
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

S tvrdnjom da između čovjeka i kućnog ljubimca postoji posebna veza slaže se i u potpunosti se slaže 90,8% ispitanika. Nitko od ispitanika nije se izjasnio da se ne slaže s navedenom tvrdnjom. S druge strane, tvrdnja da je odluka imanje djeteta najznačajnija u životu svake osobe iznosi 45,5% ispitanika koji se slažu i u potpunosti slažu. S navedenom tvrdnjom ne slaže se i uopće se ne slaže 19,3% ispitanika.

KUĆNI LJUBIMAC DOBRA JE PRIPREMA ZA DIJETE

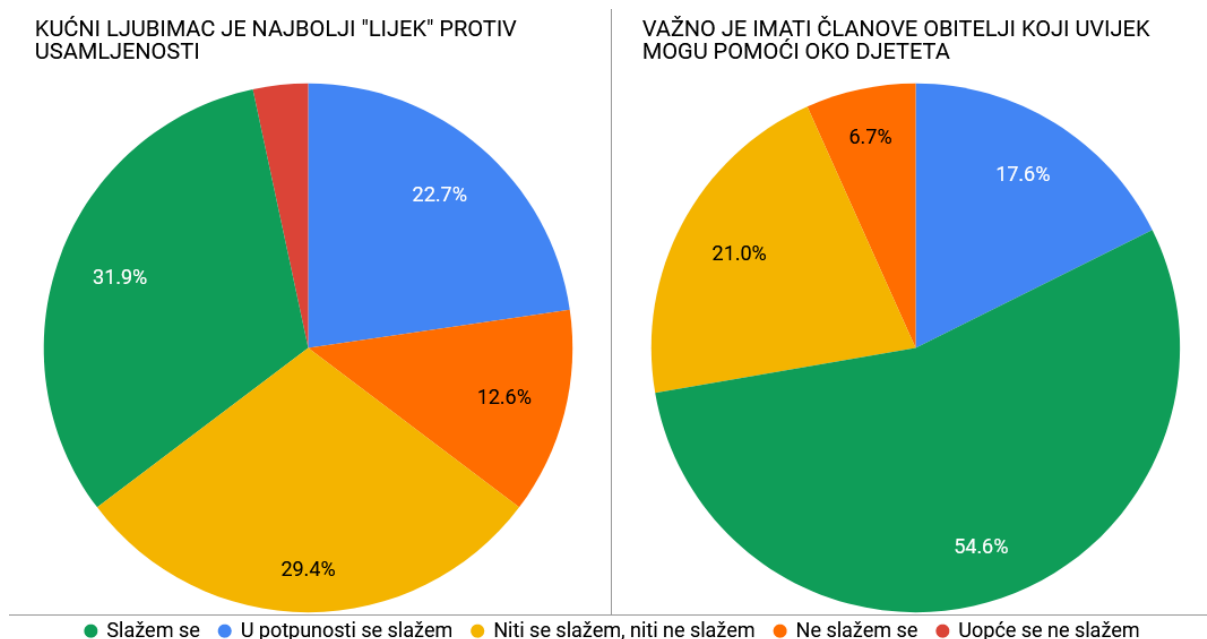
VAŽNO SE DODATNO EDUCIRATI KAKO BI OSOBA POSTALA ČIM BOLJI RODITELJ

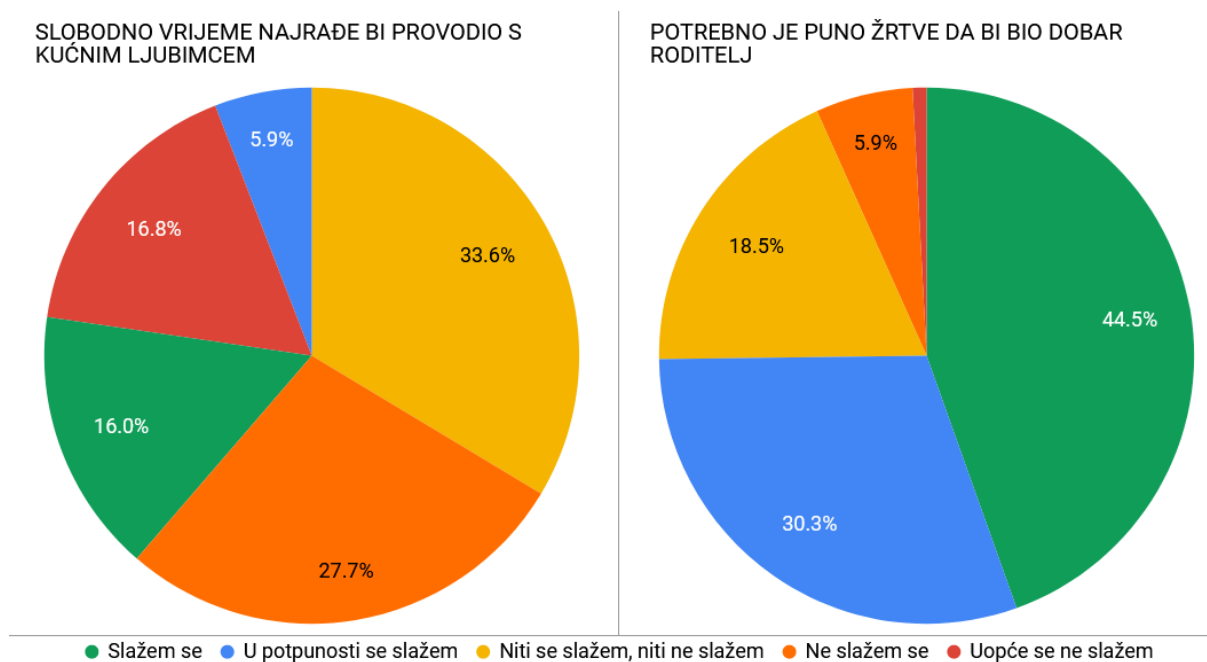
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

Da je kućni ljubimac dobra priprema za dijete slaže se i u potpunosti se slaže 43,7% ispitanika, dok je 31,1% njih neodlučno (niti se slaže niti se ne slaže). S tvrdnjom da se važno dodatno educirati

kako bi osoba postala čim bolji roditelj slaže se i u potpunosti se slaže 59,7% ispitanika. Svega 15,1% ispitanika izjasnilo se da se s navedenom tvrdnjom ne slaže i uopće ne slaže.

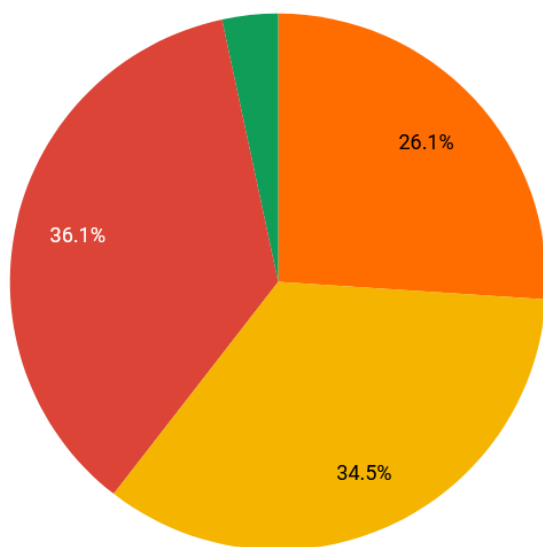

Kućni ljubimac najbolji je „lijeak“ protiv usamljenost tvrdnja je s kojom se slaže 54,6% ispitanika, dok se 29,4% niti slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Da je važno imati članove obitelji koji uvijek mogu pomoći oko djeteta slaže se i u potpunost se slaže 72,2% ispitanika. 21% ispitanika se niti slaže niti ne slaže, a nitko od ispitanika se uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom.

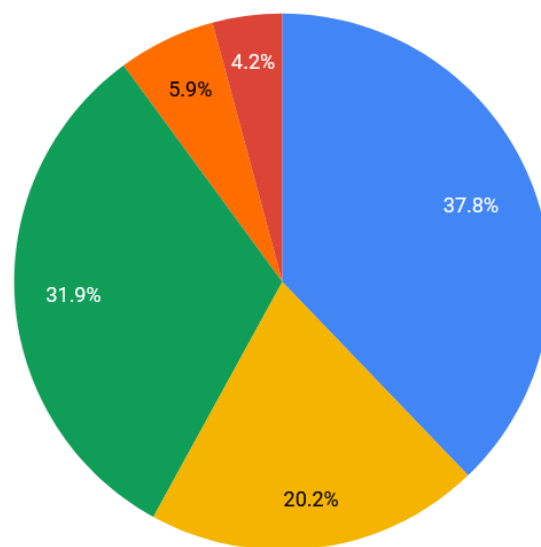

21,9% ispitanika se slaže da bi slobodno vrijeme najradije provodilo s kućnim ljubimcem, dok se 44,5% ispitanika s navedenom tvrdnjom ne slaže i u opće ne slaže. S druge strane, čak 74,8% ispitanika smatra da je potrebno puno žrtve da bi osoba bila dobar roditelj.

VAŽNO JE UČLANITI SE U GRUPE ZA KUĆNE LJUBIMCE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

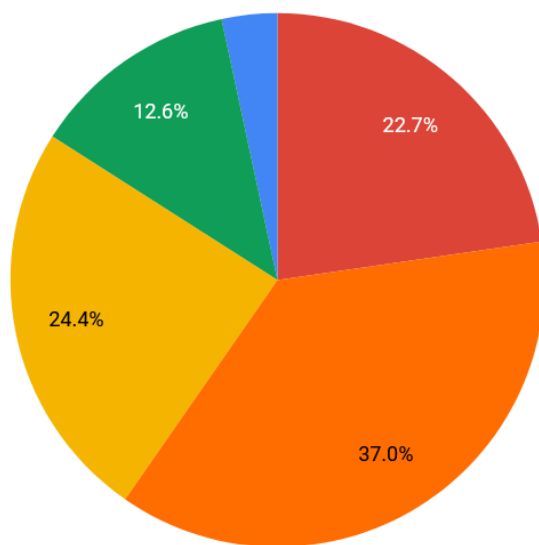
FOTOGRAFIJE DJECE NE BI TREBALO OBJAVLJIVATI NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

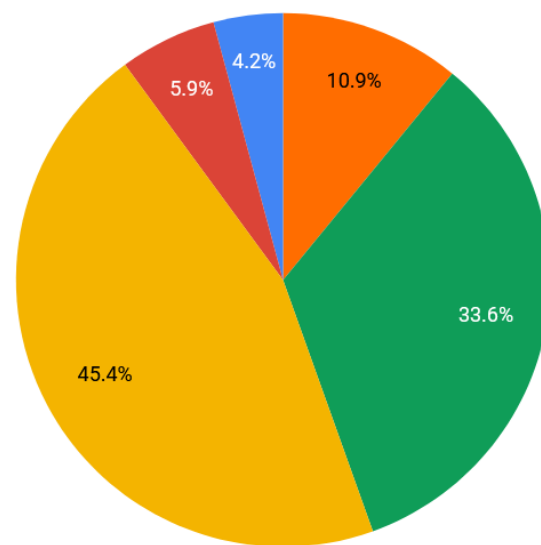
● Slazem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

Da se važno učlaniti u grupe za kućne ljubimce na društvenim mrežama ne slaže se i uopće se ne slaže 62,2% ispitanika, 34,5% ostaje neodlučno (niti se slaže niti se ne slaže) s navedenom tvrdnjom. 69,7% ispitanika slaže se i u potpunosti se slaže da fotografije djece ne bi trebalo objavljivati na društvenim mrežama. 20,2% ispitanika niti se slaže niti se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

PREMA KUĆNOM LJUBIMCU SE TREBA ODNOSITI KAO PREMA DJETETU

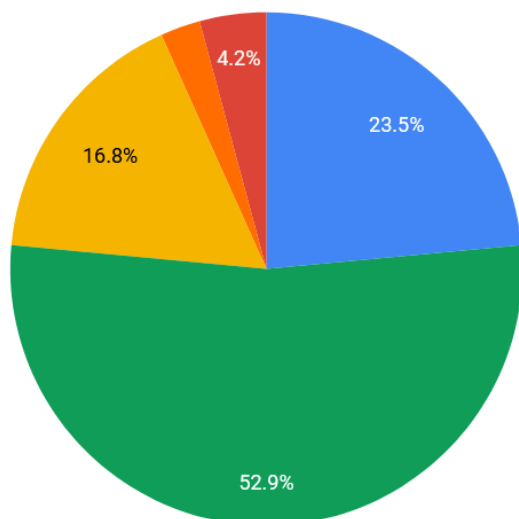
BOLJE BITI PREVIŠE STROG NEGO PREVIŠE POPUSTLJIV RODITELJ

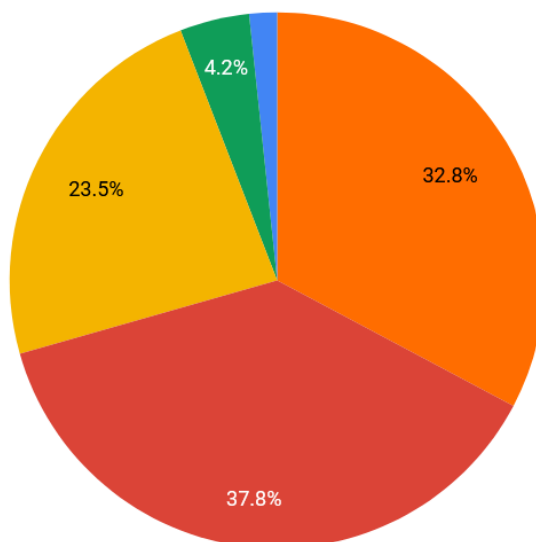
● Slazem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

Ne slaže se i uopće se ne slaže da se prema kućnom ljubimcu treba odnositi kao prema djetetu čak 59,7% ispitanika, a 24,4% ostaje neodlučno. Da je bolje biti previše strog nego previše popustljiv roditelj slaže se i u potpunosti se slaže 37,8% ispitanika dok se 45,4% niti slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom.

SMATRAM DA KUĆNOM LJUBIMCU TREBA OSIGURATI SMJEŠTAJ ILI DRUŠTVO KAD BI DULJE IZBIVAO OD DOMA

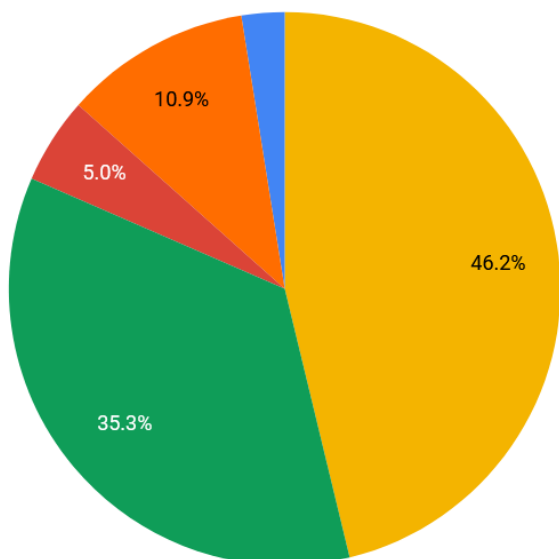
SMATRAM DA UZ DIJETE NE BI UOPĆE IMAO VRIJEME ZA SEBE

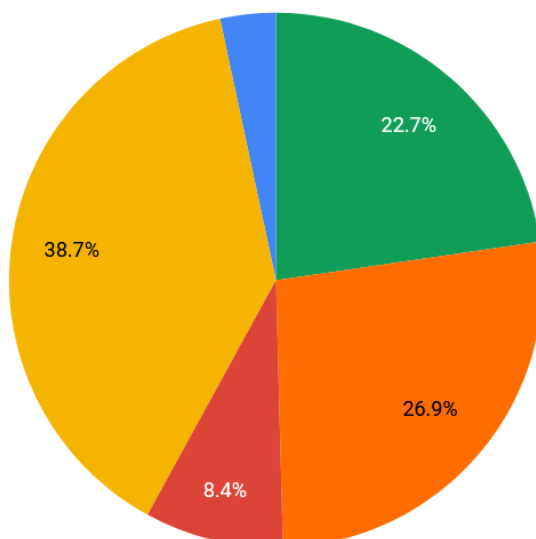
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

76,4% ispitanika se slaže i u potpunosti se slaže s tvrdnjom da kućnom ljubimcu treba osigurati smještaj ili društvo kad vlasnik dulje izbiva iz doma. S druge strane, 70,6% ispitanika se ne slaže i uopće se ne slaže da uz dijete uopće ne bi imao vremena za sebe, dok ih se 23,5% niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom.

BRIGA I ODRŽAVANJE KUĆNOG LJUBIMCA JE SKUPO

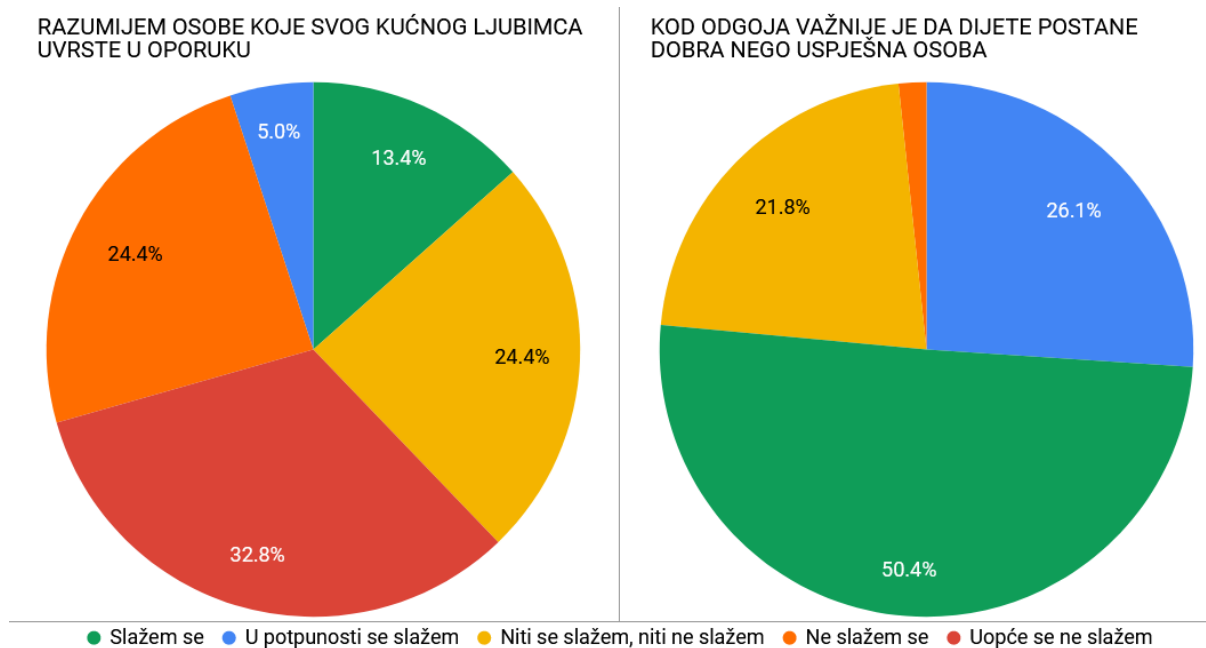

DIJETE SE MOŽE PLANIRATI TEK KAD SI DOBRO FINANCIJSKI SITUIRAN

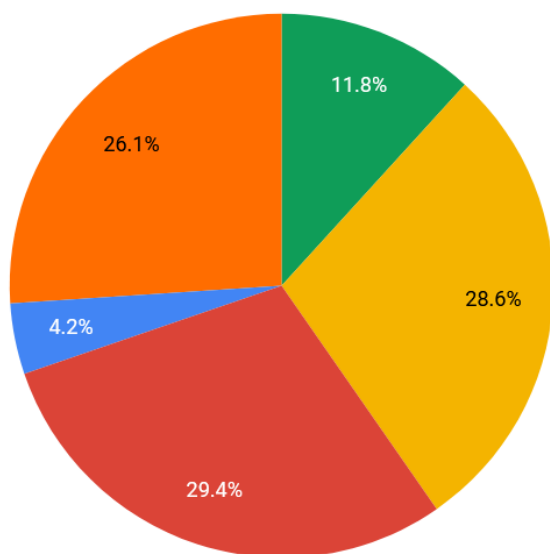
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

Tvrdnja da je briga i održavanje kućnog ljubimca skupo u najvećoj mjeri ispitanici se niti slažu niti ne slažu 46,2%, a 35,3% ih se slaže s navedenom tvrdnjom. Isto tako, najveći postotak (38,7%) u tvrdnji da se dijete može planirati tek kad si dobro financijski situiran otpada na one koji se s navedenom tvrdnjom niti slažu niti ne slažu. 35,3% ispitanika se ne slaže i uopće ne slaže, a 22,7% ispitanika se slaže tvrdnjom.

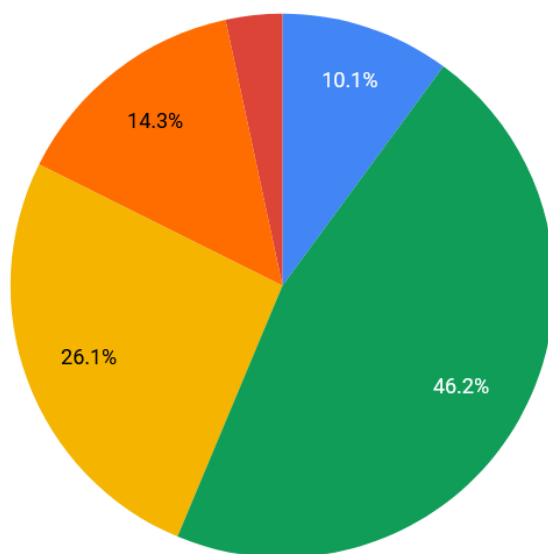

57,2% ispitanika se ne slaže i uopće ne slaže sa tvrdnjom kako mogu razumjeti osobe koje svog kućnog ljubimca uvrste u oporuku, dok se s navedenom tvrdnjom slaže i u potpunosti slaže tek 18,4% ispitanika. Da je kod odgoja važnije da dijete postane dobra nego uspješna osoba slaže se i u potpunosti se slaže 76,5% ispitanika. Nitko od ispitanika nije se izjasnio da se uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom.

SMATRAM DA JE DOBRO OSIGURATI KUĆNOG LJUBIMCA U OSIGURAVAJUĆOJ KUĆI

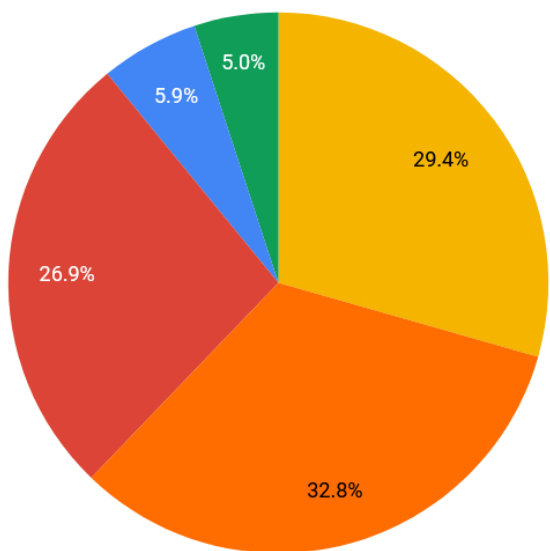
VAŽNO JE OD POČETKA ŠTEDJETI ZA DJETETOVU BUDUĆNOST

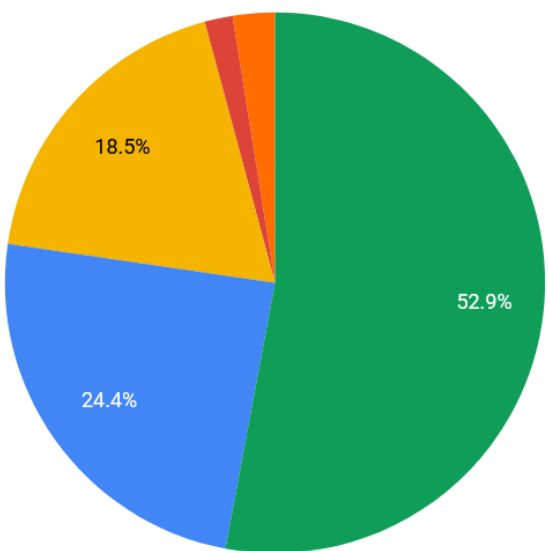
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

S tvrdnjom da je dobro osigurati kućnog ljubimca u osiguravajućoj kući slaže se i u potpunosti se slaže svega 16% ispitanika, dok se ne slaže ili uopće ne slaže njih 55,5%. Slaže se i u potpunosti se slaže 56,3% ispitanika s tvrdnjom da je važno od početka štedjeti za djetetovu budućnost. S navedenom tvrdnjom ne slaže se 14,3% ispitanika.

RAĐE BI NOVAC POTROŠIO NA KUĆNOG LJUBIMCA NEGO NA SEBE

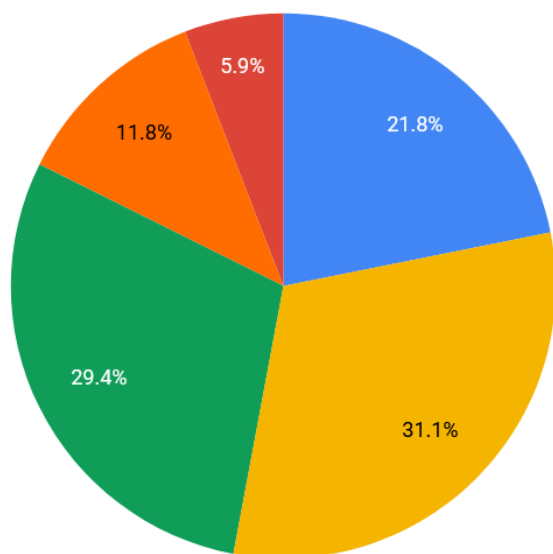
VAŽNIJE JE PRUŽITI EMOCIONALNU NEGO FINACIJSKU POTPORU DJETETU

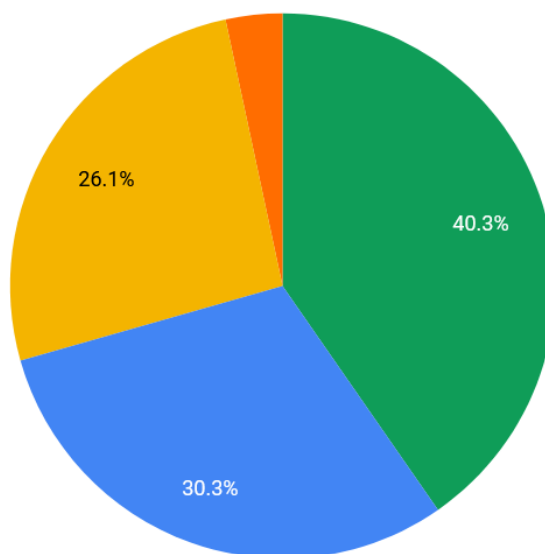
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

S tvrdnjom da bi radije potrošili novac na kućnog ljubimca nego na sebe ne slaže se i uopće se ne slaže 59,7% ispitanika, dok ih se 29,4% niti slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Da je važnije pružiti emocionalnu nego financijsku potporu djetetu slaže se i u potpunosti se slaže 77,3% ispitanika, a 18,5% se s navedenom tvrdnjom niti slaže niti ne slaže.

VOLIM ŽIVOTINJE JER ONE NIKAD NE POVRIJEDE ČOVJEKOVE OSJEĆAJE

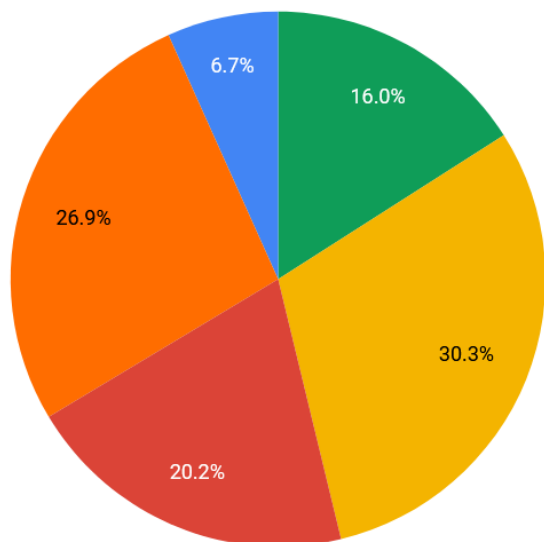
SMATRAM DA RODITELJSTVO PROMIJENI OSOBU U POZITIVNOM SMISLU

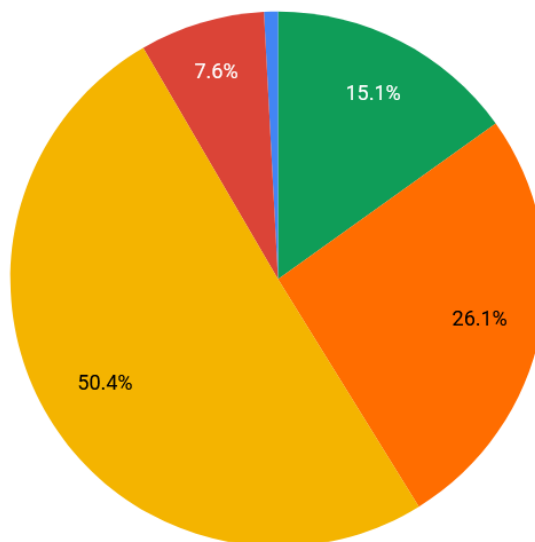
● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

51,2% ispitanika se slaže i u potpunosti se slaže da voli životinje jer one nikad ne povrijede čovjekove osjećaje, 31,3% ispitanika se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom. Da roditeljstvo promijeni osobu u pozitivnom smislu smatra 70,6% ispitanika, dok 26,1% njih se niti slaže niti ne slaže.

BOLJE SE OSJEĆAM U DRUŠTVU ŽIVOTINJA NEGO LJUDI

VAŽNIJE JE DA DIJETE IMA PUNO PRIJATELJA I BOGAT DRUŠTVENI ŽIVOT NEGO RODITELJI

● Slažem se ● U potpunosti se slažem ● Niti se slažem, niti ne slažem ● Ne slažem se ● Uopće se ne slažem

47,1% ispitanika se ne slaže i uopće se ne slaže s tvrdnjom da se bolje osjećaju u društvu životinja nego ljudi, a 30,3% se s tom tvrdnjom niti slaže niti ne slaže. U najvećoj mjeri ispitanici ostaju neodlučni odnosno niti se slažu niti se ne slažu s tvrdnjom da je važnije da dijete ima puno prijatelja i bogat društveni život nego roditelji. 33,7% ispitanika se ne slaže ili uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom.

10. RASPRAVA

10.1. Opis i ograničenja istraživanja

Istraživanje je napravljeno metodom ankete na prigodnom uzorku, odnosno anketu su ispunjavale osobe koje su bile dostupne i prigodne za studiju. Prvotno je bilo zamišljeno da će ispitanici biti mlade osobe koje su braku te koje žive u urbanoj sredini, s time da je potreban jednak omjer muškaraca i žena. Ciljani broj ispitanika bio je 200 pri čemu bi idealan slučaj bio da anketi pristupe osobe koje imaju samo kućne ljubimce, osobe koje imaju samo djecu, osobe koje imaju i kućne ljubimce i djecu i osobe koje nemaju ni jedno ni drugo. Provedena je Google Forms on-line anketa kojoj je pristupilo 130 ispitanika, no samo 119 osoba se izjasnilo da su u braku. Odgovori ostalih ispitanika izbačeni su iz analize rezultata. Zbog ionako malog broja ispitanika koji je pristupio istraživanju iz analize nisu izbačene osobe koje su se izjasnile da žive na selu.

Anketni upitnik sastoji se od 4 dijela. Prvi dio se odnosi na demografska pitanja i pitanja koja se tiču njihovog načina života. Zatim slijedi test samoprocjene osobnosti i pitanja koja pokazuju ima li ispitanik suvremene ili konzervativne stavove o odnosu žene i muškarca i ulogama u obitelji, treći dio čine pitanja koja se tiču imanja i odnosa spram djece, dok su u četvrtom dijelu pitanja koja se tiču imanja i odnosa prema kućnim ljubimcima. U istraživanju je korištena Likertova skala na kojoj ispitanici procjenjuju s kim i na koji način provode slobodno vrijeme, samoprocjenjuju svoju osobnost, izražavaju stavove o rodim ulogama u obitelji te stavove o djeci i kućnim ljubimcima.

Sociodemografski podaci upareni su s izjavom ispitanika o tome imaju li djece te imaju li kućnog ljubimca. Željelo se utvrditi postoji li povezanost između sociodemografskih karakteristika ispitanika (spol, mjesto stanovanja, stupanj obrazovanja, zaposlenje, financijski status, životni prostor te dijeljenje životnog prostora) i imanjem djece ili imanjem kućnih ljubimaca. U drugom dijelu rezultata želi se utvrditi kakve stavove imaju ispitanici prema djeci, a kakve prema kućnim ljubimcima te se ti stavovi uspoređuju kako bi se utvrdilo prema čemu su više naklonjeni. Dobiveni podaci bili su analizirani u statističkom programu SPSS IBM Statistics 22.

Test samoprocjene osobnosti kao i pitanja ima li ispitanik suvremene ili konzervativne stavove o odnosu žene i muškarca i ulogama u obitelji nisu ušli u analizu rezultata s obzirom da se zbog relativno malog broja ispitanika koji je pristupio istraživanju nije mogla napraviti adekvatna faktorizacija rezultata kako je prvotno bilo zamišljeno. Osim toga, anketni upitnik nije preuzet iz prijašnjih istraživanja na tu temu s obzirom da takvih istraživanja nije bilo.

U anketi nije postavljeno ograničenje da osoba ne odgovara na pitanja o nekoj temi, ako je u prethodnom pitanju odgovorila negativno. Osim toga, unutar ponuđenih odgovora u pitanju nedostajao je odgovor u kojem se ispitanik može izjasniti da se to pitanje ne odnosi na njega s obzirom da se u prethodnom pitanju izjasnio negativno u zadanoj temi. Iako je većina ispitanika preskakala, odnosno nije odgovorila na pitanja koja slijede o novoj temi na koju su prethodno odgovorili negativno, postoji i određen dio ispitanika koji je na ta pitanja odgovarao. Osim toga, u prevelikom broju slučajeva dopušteno je da ispitanici sami napišu što se odnosi na njih pa postoji veliki broj odgovora koji su specifični i odnose jako mali postotak u analizi rezultata.

10.2. Deskriptivna analiza

Istraživanju je pristupilo oko 60% žena i 40% muškaraca od kojih preko polovice živi u gradu Zagrebu i u prosjeku imaju 33 godine. Ispitanici istraživanja većinom su osobe s visokim obrazovanjem i zaposleni. Preko pola njih živi u dvosobnom trosobnom i većem stanu sa svojim bračnim partnerom i djecom, a 51% ih ima i kućnog ljubimca. Osobama koje nemaju djecu u 100% slučajeva izjasnile su se kako bi htjele imati djecu u budućnosti, dok osobe koje nemaju kućnog ljubimca samo u 31,6% slučajeva imaju ga u planu nabaviti. Način nabave kućnog ljubimca ide u korist udomljavanju naspram kupnji. Pas je najčešći kućni ljubimac u preko 60% slučajeva. Ispitanici koji imaju oboje i kućnog ljubimca i dijete smatraju da se njihov odnos prema kućnom ljubimcu nije promijenio kada su dobili dijete te da se prema njemu jednako ponašaju kao i prije. Motivacija za nabavku kućnog ljubimca u najvećoj je mjeri (80%) zbog prijateljstva i druženja.

10.3. Povezanost varijabli utvrđena hi-kvadrat testom

Pitanje spola, mjesta stanovanja, stupnja obrazovanja, zaposlenja, financijskog statusa, životnog prostora te dijeljenja životnog prostora sociodemografski su podaci ispitanika koji su se testirali s pitanjima imaju li ispitanici djecu i imaju li kućnog ljubimca. Proveden je hi-kvadrat test koji se koristi kada tražimo postoji li povezanost između dvije varijable i on pokazuje vjerojatnost povezanosti. Pearsonov Hi-kvadrat mora iznositi manje od 0,05 kako bi se utvrdila povezanost između dviju varijabli. Između varijabli spola i imanja djece jednako kao i spola i imanja kućnog ljubimca ne postoji povezanost, odnosno spol ne utječe na imanje djece kao i na imanje kućnog ljubimca. Mjesto stanovanja i imanje djece kao i imanje kućnog ljubimca varijable su između kojih isto ne postoji povezanost. Činjenica da ljudi žive na selu ili u gradu određene veličine ne utječe na

to da imaju djecu i kućnog ljubimca. Stupanj obrazovanja i imanje djece jednako kao i stupanj obrazovanja i imanje kućnog ljubimca varijable su između kojih ne postoji povezanost pa ne možemo reći da određeni stupanj obrazovanja utječe na imanje djece i imanje kućnog ljubimca. Testirala se i varijabla radni status s varijablama imanja djece i imanje kućnog ljubimca te se utvrdilo da ni navedene varijable nisu povezane, odnosno zaposlenje ne utječe na činjenicu da netko ima dijete ili kućnog ljubimca. Varijabla financijska situacija također nije povezana s varijablama imanja djece i imanja kućnog ljubimca pa se može zaključiti kako zadovoljstvo ili nezadovoljstvo vlastitom financijskom situacijom ne utječe na imanje djece i imanje kućnog ljubimca kod ispitanika. Životni prostor odnosno veličina stambenog prostora u kojem ispitanici žive nije povezana s imanjem djece i imanjem kućnog ljubimca. Činjenica da netko živi u manjem ili većem prostoru ne utječe na to hoće li imati djecu i/li hoće li imati kućnog ljubimca. Dijeljenje životnog prostora odnosno izjašnjavanje ispitanika s kime žive varijabla je koja je povezana s varijablom imanja djece. Suživot s ukućanima utječe na to hoće li imati djecu. S druge strane, ne postoji povezanost između varijable dijeljenje životnog prostora i varijable imanja djece.

Testirale su se varijable provođenja slobodnog vremena i imanja djece te imanja kućnog ljubimca. Postoji povezanost između varijable provođenja slobodnog vremena s bračnim partnerom i imanja djece. Varijabla provođenja slobodnog vremena s kućnim ljubimcem povezana je s varijablom imanja djece. Provođenje slobodnog vremena baveći se hobijima utječe na varijablu imanja djece s obzirom da između te dvije varijable postoji povezanost. Između varijabli provođenje slobodnog vremena družeći se s prijateljima i imanja djece također postoji povezanost, odnosno provođenje slobodnog vremena družeći se s prijateljima utječe na imanje djece.

10.4. Stavovi o djeci i stavovi o kućnim ljubimcima

U tablici postoje 2 seta tvrdnji. Jedan set tvrdnji odnosi se na stavove o kućnom ljubimcu, a drugi set tvrdnji odnosi se na stavove o djeci. Napravljena je deskriptivna statistika, odnosno cilj je bio utvrditi u kojoj mjeri ispitanici iskazuju slaganje s navedenim tvrdnjama. Usporedbom tih rezultata možemo vidjeti kakve stavove ispitanici gaje prema djeci i kućnim ljubimcima te zaključiti prema kojima od navedenih više naginju.

U korist kućnih ljubimaca idu tvrdnje da je kućni ljubimac član obitelji i da postoji posebna veza između čovjeka i njegovog kućnog ljubimca s obzirom da se više od polovice ispitanika slaže s navedenim tvrdnjama. S druge strane, tvrdnje da je dijete najvažniji član obitelji te da je odluka o imanju djece najznačajnija u životu svake osobe ne premašuju ni polovicu ispitanika koji se s tim

tvrdnjama slažu. Ispitanici smatraju da se potrebno dodatno educirati kako bi postali čim bolji roditelji, a da je kućni ljubimac dobra priprema za dijete slaže se manje od polovice ispitanika. U velikoj mjeri ispitanici smatraju je važno imati članove obitelji koji uvijek mogu pomoći oko djeteta, a da je kućni ljubimac najbolji „liječnik“ protiv usamljenosti slaže se nešto malo više od polovice ispitanika. Ispitanici ne smatraju važnim učlanjivanje u grupe za kućne ljubimce na društvenim mrežama, dok ih se većina slaže s tim da fotografije djece ne bi trebalo objavljivati na društvenim mrežama. Prema odgovorima ispitanika prema kućnom ljubimcu se ne treba odnositi kao prema djetetu, ali smatraju da mu treba osigurati smještaj ili društvo kad dulje izbivaju od doma. S druge strane veliki dio ispitanika ostaje neodlučan oko tvrdnje da je bolje biti previše strog nego popustljiv roditelj, ali ne smatraju da uz dijete ne bi imali vremena za sebe. Ispitanici se u većoj mjeri slažu s tvrdnjom da je briga i održavanje kućnog ljubimca skupo nego da se dijete može planirati tek kad si financijski situiran. Većina ispitanika izjašnjava se da ne razumije osobe koje svog kućnog ljubimca uvrste u oporuku, dok im je s druge strane u velikoj mjeri važnije da dijete postane dobra nego uspješna osoba. Ispitanici se ne slažu s tvrdnjom da je dobro osigurati kućnog ljubimca u osiguravajućoj kući, ali preko polovice ih smatra da je važno od početka štedjeti za djetetovu budućnost. Više od pola ispitanika izjašnjava se kako ne bi radije potrošili novac na kućnog ljubimca nego na sebe, ali velika je većina onih koji smatraju da je važnije pružiti emocionalnu nego financijsku potporu djetetu. Malo iznad polovice ispitanika slaže se s tvrdnjom da vole životinje jer one nikad ne povrijede čovjekove osjećaje. S druge strane velika većina smatra da roditeljstvo promijeni osobu u pozitivnom smislu.

Od navedenih tvrdnji samo 3 idu u korist kućnih ljubimaca u usporedbi s tvrdnjom parnjakom o djeci, a to su: kućni ljubimac član je obitelji, postoji posebna veza između čovjeka i njegovog kućnog ljubimca i kućnom ljubimcu treba osigurati smještaj ili društvo kod duljeg izbivanja od doma. Ostale tvrdnje idu u korist imanja djece. Prema dobivenim rezultatima odbacujemo hipotezu da u današnje vrijeme mladi imaju pozitivnije stavove prema imanju kućnih ljubimaca nego prema imanju djece. Može se zaključiti da kućni ljubimac postaje važan dio obitelji o čijoj se dobrobiti brine na osnovnoj razini bez nekih posebnih beneficija. Imanje vlastitog djeteta među ispitanicima izaziva puno više pozitivnih stavova zbog kojeg su spremni podnijeti više žrtve. Izražena je velika briga prema djetetovoj emocionalnoj i financijskoj dobrobiti, a roditeljstvo smatraju izrazito pozitivnim stanjem.

ZAKLJUČAK

Sloboda izbora, odabir vlastitog načina života i emancipacija reflektiraju se u načinu na koji osobe u današnje vrijeme formiraju obitelj te u motivaciji za roditeljstvo. Iako sve više pojedinca odabire život bez djece i ne zasniva obitelj još uvijek prevladavaju pozitivni stavovi prema roditeljstvu u gotovo svim društvima. Obiteljski život ostaje izrazito cijenjen i idealiziran bez obzira na promjene koje za sobom nosi druga demografska tranzicija. Motivacija za roditeljstvo mijenja se na način da se rađanje djece više se ne gleda kao obveza prema društvu, već se temelji na pomno planiranoj, zajedničkoj odluci para, a imanje djece odražava osjećaj samoispunjenja i radosti na osobnoj razini. Ideja za ovo istraživanje potaknuta je sve izraženijim fenomenom da mlade osobe iskazuju puno veću naklonost prema kućnim ljubimcima nego prema imanju vlastite djece. Strana literatura obiluje člancima kako milenijalci svoje kućne ljubimce smatraju zamjenskom djecom. Osim toga, ulažu vlastito slobodno vrijeme i financijska sredstva u kućnog ljubimca te ga tretiraju kao člana obitelji. Kroz navedene obrasce ponašanja kućni ljubimac postaje sve više humaniziran, a odnos ljubimca i čovjeka prožet je emocijama bliskosti, brižnosti i privrženosti. Istraživanje je napravljeno kako bi se utvrdilo imaju li mlade osobe isto takav stav prema kućnim ljubimcima, odnosno gaje li pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece. Sociodemografski podaci (spol, mjesto stanovanja, stupanj obrazovanja, zaposlenje, financijski status, životni prostor te dijeljenje životnog prostora) testirani su s varijablama imanja djece i imanja kućnih ljubimaca kako bi se odgovorilo na postavljena specifična pitanja istraživanja. Na imanje kućnog ljubimca ne utječe ni jedna od navedenih sociodemografskih varijabli, a na imanje djece utječe jedino dijeljenje životnog prostora. Ovi rezultati opovrgavaju uvriježene stavove u društvu kao i stavove koji se nalaze u literaturi s obzirom da nisu potvrdili stavove da primjerice veličina mjesta stanovanja, zaposlenost ili bolja financijska situacija pruža bolju podlogu za imanje djece ili kućnog ljubimca. Rezultati istraživanja pokazuju da mladi koji su sudjelovali u istraživanju nemaju pozitivnije stavove o imanju kućnih ljubimaca nego prema imanju vlastite djece čime se hipoteza istraživanja odbacuje. Stavovi ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju u raskoraku su s literaturom. Ne slažu se da je kućni ljubimac priprema za dijete, nemaju potrebu trošiti više novaca na kućnog ljubimca nego na sebe, ne idu prema ekstremima poput uvrštavanja kućnog ljubimca u oporuku ili osiguranja u osiguravajućoj kući. S druge strane, ne smatraju da bi imali premalo vremena za sebe kada bi dobili dijete što je opet u sukobu s literaturom u kojoj se navodi da mladi ne žele imati djecu zbog vlastite slobode. Ispitanici zagovaraju veliku emocionalnu potporu prema vlastitoj djeci i spremnost na žrtvu radi vlastite djece, a roditeljstvo smatraju bitnom promjenom u

životu osobe koja ju promijeni u pozitivnom smislu. Kućnog ljubimca gledaju kao člana obitelji, ali on još uvijek nema status usporediv s vlastitim djetetom.

LITERATURA

Lesthaeghe R., Neidert L., Surkyn J. (2014.) **Household Formation and the “Second Demographic Transition” in Europe and the US: Insights from Middle Range Models**

University of California Irvine and University of Michigan, Vrije Universiteit Brussels

Sobotka T. (2008) **Overview Chapter 6: The diverse faces of the Second Demographic Transition in Europe**; *Demographic Research* Vol.19:8; p.171-224

Lesthaeghe R. (2014) **The second demographic transition: A concise overview of its development**; Royal Flemish Academy of Arts and Sciences, Brussels

Tipper, Becky. (2011) **Pets and Personal Life**; Chapter 8 in V. May (Ed.) *Sociology of Personal Life*. Basingstoke: Palgrave.

Ombla J., Penezić Z., Vidaković M. (2016) **Socioekonomski kontekst privrženosti kućnim ljubimcima**; *Suvremena psihologija* 19, 2, 217-233

Turner G. W. (2001) **Our New Children: The Surrogate Role of Companion Animals in Women's Lives**; *The Qualitative Report*, 6(1), 1-10

Becker G.S. (1981, Enlarged ed., 1991). **A Treatise on the Family**; Cambridge, MA: Harvard University Press

Stone L. (2017) **Fewer Babies, More pets? Parenthood, Marriage, and Pet Ownership in America**; Institute for Family Studies

Rouse M. (2019) **Millennials (Generation Y)**

URL:<https://whatis.techtarget.com/definition/millennials-millennial-generation>; (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Phillips-Donaldson D. (2015) **Baby Boomers, step aside: Millennials now own more pets**

URL:<https://www.petfoodindustry.com/articles/5049-baby-boomers-step-aside-millennials-now-own-more-pets> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Lowry E. (2017) **Why Are So Many Millennials Opting For Pets, Not Parenthood?**

URL:<https://www.forbes.com/sites/erinlowry/2016/08/31/why-are-so-many-millennials-opting-for-pets-not-parenthood/#695830be3963> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Melkko A. (2018) **Consumer Behavior among Dog Owners; How trends spread from the US to small businesses in Finland**; Turun yliopisto; University of Turku

Livio S. (-) **Is the love of pets replacing millennials' desire to have children?**; Global Young Voices; Stories of Youth

URL:<https://www.globalyoungvoices.com/fast-news-blog/2017/4/30/is-the-love-of-pets-replacing-millennials-desire-to-have-children> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Ledbetter O. (-) **Pets vs. Parenthood: Why Millennials Are Owning Pets Instead of Having Kids**;

URL:<http://www.millennialmarketing.com/2017/07/pets-vs-parenthood-why-millennials-are-owning-pets-instead-of-having-kids/> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Fertility Rate By Country 2019

URL: <http://worldpopulationreview.com/countries/total-fertility-rate/>
(zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

The ESHRE Capri Workshop Group (2010) **Europe the continent with the lowest fertility**;
Human Reproduction Update, Volume 16, Issue 6, Pages 590–602;

URL: <https://academic.oup.com/humupd/article/16/6/590/743745> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Core Data Research (2016) **Greenstone Real Insurance Pet Survey Data Report**

URL:<https://www.realinsurance.com.au/RealInsurance/media/documents/resources/2016-core-data-pet-survey-report.pdf> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

Anketa: **Istraživanje za roditelje o postizanju ravnoteže između posla i obitelji**

URL:<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeHbeKpR0GhVMania1KDOGcsQbNCDu0wJ-PAGa5IdAGH4794cA/viewform> (zadnje pristupljeno: 14.08.2019.)

SAŽETAK

U ovom radu provedeno je kvantitativno istraživanje o stavovima osoba o imanju kućnih ljubimaca i imanju vlastite djece. Korišten je prigodan uzorak od 119 osoba. Osobe koje su sudjelovale u istraživanju su mlade osobe koje su u braku. Ispitanici su popunjavali anketni upitnik kojim su prikupljeni sociodemografski podaci kao i stavovi ispitanika o djeci i kućnim ljubimcima. Sociodemografski podaci testirani su s izjavama ispitanika o tome imaju li djece te imaju li kućnog ljubimca. Željelo se utvrditi postoji li povezanost između spola, mjesta stanovanja, stupanja obrazovanja, zaposlenja, financijskog statusa, životnog prostora ispitanika, provođenja slobodnog vremena te dijeljenja životnog prostora s ukućanima s imanjem djece ili imanjem kućnih ljubimaca. Testiranje je napravljeno pomoću hi-kvadrat testa. Osim toga, željelo se utvrditi kakve stavove imaju ispitanici prema djeci, a kakve prema kućnim ljubimcima. Deskriptivnom statistikom dobiveni su postoci stupnja slaganja na Likertovoj skali s određenim tvrdnjama o djeci i kućnim ljubimcima. Napravljena je usporedba stavova o djeci i njihovih tematskih parnjaka o kućnim ljubimcima kako bi se utvrdilo prema čemu od navedenog su ispitanici više naklonjeni. Rezultati istraživanja pokazuju kako ne postoji povezanost između sociodemografskih značajki i imanja kućnog ljubimca, a jedino je dijeljenje životnog prostora s ukućanima povezano s imanjem djece. Sudeći prema literaturi dolazi do promjena u obiteljskoj strukturi te se na kućnog ljubimca počinje gledati kao na člana obitelji ili kao na dijete, rezultati ovog istraživanja pokazuju kako ispitanici imaju pozitivnije stavove prema imanju djece nego prema imanju kućnog ljubimca čime se početna hipoteza odbacuje.

Ključne riječi: kućni ljubimac, djeca, obiteljska struktura

ABSTRACT

This paper describes a quantitative research about people's opinions towards having pets and children. The research was carried out on a population of 119 young and married people. The participants were asked to fill out a form in order to gather sociodemographic data as well as to assess their attitude towards children and pets. The sociodemographic data was gathered by asking the participants whether they have children or pets. The goal of the research was to determine whether there is a correlation between sex, place of residence, degree of education, financial status, quality of living space, means of spending free time, sharing of living space with other people and having children and/or pets. The correlation was tested by means of Chi-square test. Apart from that, the goal was to determine the participants' attitude towards children and towards pets. Using descriptive statistics the level of agreeing with statements regarding kids and pets was determined using the Likert's scale. Statements illustrating attitudes towards children were compared to thematically similar statements regarding pets with the goal of determining which of them the participants like more. The research concluded that there is no connection between sociodemographic indicators and having a pet, while only sharing of living space is related to having children. According to literature, the attitude towards pets should be similar to the one towards children. This research shows that the attitudes towards children are noticeably more positive compared to attitudes towards pets. Therefore, the initial hypothesis of the research is rejected.

Keywords: kids, pets, family structure

PRILOZI

Upitnik o načinu, stavovima i osobnim životnim odabirima o imanju djece i kućnih ljubimaca

Poštovane, poštovani,

Molimo Vas da ispunite on-line upitnik o načinu, stavovima i osobnim životnim odabirima o imanju djece i kućnih ljubimaca. Upitnik se provodi u svrhu izrade diplomskog rada studentice sociologije na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu Gordane Lugarić, pod mentorstvom doc.dr.sc. Daria Pavića.

Sudjelovanje u istraživanju je u potpunosti anonimno i dobrovoljno, a odustati možete u svakom trenutku. Vaši odgovori su strogo povjerljivi te ih nitko ni na koji način ne može provjeriti. Rezultati dobiveni ovim istraživanjem koristit će se isključivo u znanstveno-istraživačke svrhe.

Istraživanje je namijenjeno **ženama i muškarcima koji su u braku te koji žive u urbanim sredinama**.

Anketni upitnik se sastoji od 4 dijela. Prvi dio se odnosi na demografska pitanja i pitanja koja se tiču vašeg načina života. Zatim slijedi test samoprocjene osobnosti i pitanja koja pokazuju stavove o ulogama u obitelji, treći dio čine pitanja koja se tiču imanja i odnosa spram djece, dok su u četvrtom dijelu pitanja koja se tiču imanja i odnosa prema kućnim ljubimcima. Molimo Vas da na postavljena pitanja odgovorite iskreno te da odgovorite na sva pitanja. Procijenjeno vrijeme za rješavanje upitnika je 5-10 minuta.

Ako Vas zanimaju detaljnije informacije o samom istraživanju te o rezultatima istraživanja možete se javiti na mail: gordana.lugaric@gmail.com.

Pritiskom na tipku "Dalje" dajete svoj pristanak na sudjelovanje u istraživanju.

1. Kojeg ste spola:

1. Žensko
2. Muško

2. Koliko imate godina? Upišite broj godina: _____

3. Koliko ste dugo u braku? Upišite broj godina: _____

4. Gdje živite?

1. Selo
2. Manji grad (do 20 000 stanovnika)
3. Grad srednje veličine (20 000-50 000 stanovnika)
4. Veći grad (više od 50 000 stanovnika)
5. Grad Zagreb
6. Inozemstvo

5. Koji ste najviši stupanj naobrazbe postigli?

1. osnovna škola
2. srednja škola
3. stručno više obrazovanje
4. preddiplomski studij (Bachelor)
5. diplomski studij (M.Sc) ili visoka stručna sprema
6. doktorat
7. ostalo _____

6. Što od navedenog najbolje opisuje vaš trenutni status?

1. zaposlen/zaposlena
2. samozaposlen/na
3. nezaposlen/na
4. umirovljenik/ica
5. primatelj/ica naknade za osobe s invaliditetom
6. ostalo _____

7. Na skali od 1 do 5 ocijenite kako biste najbolje opisali vašu financijsku situaciju?

1. Izrazito zadovoljavajuće
2. Zadovoljavajuće
3. Niti zadovoljavajuće niti nezadovoljavajuće
4. Nezadovoljavajuće
5. Izrazito nezadovoljavajuće

8. S kim živite?

7. S bračnim partnerom
8. S bračnim partnerom i djecom
9. S bračnim partnerom, djecom i mojim roditeljima
10. S bračnim partnerom, djecom i partnerovim roditeljima
11. Ostalo: _____

9. U kakvom životnom prostoru živite:

1. Jednosobni stan
2. Dvosobni stan
3. Trosobni i veći stan
4. Obiteljska kuća
5. Obiteljska kuća s dvorištem

10. Na skali od 1 do 5 ocijenite kako i s kime provodite slobodno vrijeme?

1. Vrlo malo slobodnog vremena
2. Malo slobodnog vremena
3. Niti malo niti mnogo slobodnog vremena
4. Mnogo slobodnog vremena
5. Vrlo mnogo slobodnog vremena

	Vrlo malo slobodnog vremena	Malo slobodnog vremena	Niti malo niti mnogo slobodnog vremena	Mnogo slobodnog vremena	Vrlo mnogo slobodnog vremena
Na poslu	1	2	3	4	5
Sa svojim bračnim partnerom-icom	1	2	3	4	5
Sa svojom djecom	1	2	3	4	5
Sa svojim kućnim ljubimcem	1	2	3	4	5
Baveći se svojim hobijima	1	2	3	4	5
Družeći se s prijateljima	1	2	3	4	5

11. Jeste li živjeli zajedno sa sadašnjim/sadašnjom suprugom prije ulaska u brak? DA NE

12. Ako da, koliko dugo ste živjeli?

1. Manje od mjesec dana
2. Nekoliko mjeseci
3. 1 godinu
4. 2-3 godine
5. 3-5 godina
6. Više od 5 godina
7. Ostalo: _____

13. Opišite sebe iskreno i izrazite svoje mišljenje što točnije možete. Za svaku od navedenih tvrdnji procijenite u kojoj mjeri se odnosi na Vas. (izvor: <https://www.123test.com/personality-test/>)

- 1 - uopće se ne odnosi na mene
 2 - uglavnom se ne odnosi na men
 3 - niti se odnosi, niti se ne odnosi na men
 4 - uglavnom se odnosi na mene
 5 - potpuno se odnosi na mene

	Uopće se ne odnosi na mene	Uglavnom se ne odnosi na mene	Niti se odnosi, niti se ne odnosi na mene	Uglavnom se odnosi na mene	Potpuno se odnosi na mene
Najviše cijenim vlastitu slobodu.	1	2	3	4	5
Imam puno prijatelja.	1	2	3	4	5
Bavim se različitim hobijima.	1	2	3	4	5
Volim prisustvovati velikim društvenim okupljanjima.	1	2	3	4	5
Važne odluke volim donositi sam-a.	1	2	3	4	5
Brižna sam osoba.	1	2	3	4	5
Volim pomagati drugima.	1	2	3	4	5
Volim maziti životinje.	1	2	3	4	5
Ne volim nered, uvijek nastojim sve držati na svom mjestu.	1	2	3	4	5
Puno radim i imam jako malo slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
Preferiram rutinu nad nepredvidljivim situacijama.	1	2	3	4	5
Ono što obećam to i napravim.	1	2	3	4	5
Često djelujem spontano i bez da promislim o svojim postupcima.	1	2	3	4	5
Lako se razljutim.	1	2	3	4	5

Uvijek se bojim onog najgoreg što se može dogoditi.	1	2	3	4	5
Donosim ishitrene odluke.	1	2	3	4	5
Imam visoko mišljenje o sebi.	1	2	3	4	5
Ne volim promjene.	1	2	3	4	5
Brinem o osjećajima drugih osoba.	1	2	3	4	5
Nastojim uvijek razmišljati pozitivno.	1	2	3	4	5

14. Molim Vas da iskažete svoje slaganje ili neslaganje sa niže navedenim tvrdnjama zaokružujući jedan od navedenih odgovora :

1. Uopće se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se slažem, niti ne slažem
4. Slažem se
5. U potpunosti se slažem

Par ne bi trebao živjeti zajedno prije vjenčanja.	1	2	3	4	5
Za dijete je najbolje da se rodi u braku.	1	2	3	4	5
U vezi je bitno da muškarac više zarađuje od žene.	1	2	3	4	5
Žena bi trebala ostati čim dulje doma s malim djetetom.	1	2	3	4	5
Kućanski poslovi trebali bi se ravnomjerno rasporediti između žene i muškarca.	1	2	3	4	5
Karijera je važnija od obiteljskog života.	1	2	3	4	5
Visoko obrazovanje glavni je krivac sve kasnijeg stupanja u brak.	1	2	3	4	5
Uloga oca u odgoju djece je značajna.	1	2	3	4	5
Muškarac je taj koji bi trebao odlučiti gdje će živjeti sa svojom obitelji.	1	2	3	4	5

15. Imate li djece? DA NE

16. Ako da, koliko djece imate?

1. Jedno dijete
2. Dvoje djece
3. Troje i više djece

17. Koliko ste dugo bili u braku prije nego što ste dobili djecu?

1. Još kad smo samo živjeli zajedno, kasnije smo se vjenčali
2. Manje od godinu dana
3. 1 godinu
4. 2-3 godine
5. Više od 3 godine
6. Ostalo: _____

18. Ako nemate djecu, želite li ih imati u budućnosti? DA NE

19. Što mislite, želi li i vaš bračni partner imati djecu? DA NE

20. Molim Vas da iskažete svoje slaganje ili neslaganje sa niže navedenim tvrdnjama zaokružujući jedan od navedenih odgovora :

1. Uopće se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se slažem, niti ne slažem
4. Slažem se
5. U potpunosti se slažem

	1	2	3	4	5
Smatram da je dijete najvažniji član obitelji.					
Kod odgoja važnije je da dijete postane dobra nego uspješna osoba.					
Važno se dodatno educirati (knjige, radionice) kako bi osoba postala čim bolji roditelj.					
Važnije je da dijete ima puno prijatelja i bogat društveni život nego roditelji.					
Bolje biti previše strog nego previše popustljiv roditelj.					
Fotografije djece ne bi trebalo objavljivati na društvenim mrežama.					
Dijete se može planirati tek kad si dobro financijski situiran.					
Važno je od početka štedjeti za djetetovu budućnost.					
Smatram da uz dijete ne bi uopće imao vrijeme za sebe.					
Smatram da roditeljstvo promijeni osobu u pozitivnom smislu.					

Smatram da je odluka o imanju djeteta najznačajnija u životu svake osobe.	1	2	3	4	5
Važno je imati članove obitelji koji uvijek mogu pomoći oko djeteta.	1	2	3	4	5
Važnije je pružiti emocionalnu nego financijsku potporu djetetu.	1	2	3	4	5
Preselio bi se u manji grad (manju sredinu) zbog djeteta.	1	2	3	4	5
Potrebno je puno žrtve da bi bio dobar roditelj.	1	2	3	4	5

21. Imate li kućnog ljubimca? Da Ne

22. Ako da, koliko sveukupno kućnih ljubimaca imate? Upišite broj: _____

23. Ako nemate kućnog ljubimca, imate li ga u planu nabaviti? DA NE

24. Što mislite, želi li Vaš bračni partner nabaviti kućnog ljubimca? DA NE

25. Svog kućnog ljubimca sam:

1. Kupio
2. Udomio
3. Našao i zadržao
4. Dobio na poklon

26. Koju vrstu kućnog ljubimca imate? (moguće više odgovora)

1. Psa
2. Mačku
3. Ribice
4. Papigu
5. Zamorca, hrčka, miša, zeca
6. Gmaza (gušter, zmija..)
7. Nešto drugo: _____

27. Koliko dugo već imate kućnog ljubimca?

1. 0-5 godina
2. 6-10 godina
3. 11-15 godina
4. 16 godina i više

28. U kojem životnom razdoblju ste postali vlasnik kućnog ljubimca? (dopušteno više odgovora)

8. Kad sam živio-živjela s roditeljima
9. Kad sam počeo-la živjeti sam-a
10. Kad sam počeo-la živjeti sa svojim-svojom partnerom-icom
11. Kad sam se udala-oženio
12. Kad sam se zaposlio-la
13. Kad sam dobio-la dijete

29. Smatrate li da se vaš odnos prema kućnom ljubimcu promijenio kad ste dobili dijete? DA NE

30. Kako se vaš odnos prema kućnom ljubimcu promijenio kada ste dobili dijete?

1. Više pažnje posvećujem djetetu.
2. Više pažnje posvećujem kućnom ljubimcu.
3. Na kućnog ljubimca počeo-la sam gledati više kao na životinju, a manje kao na člana obitelji
4. Jednako se ponašam prema svom kućnom ljubimcu kao i prije
5. Ostalo: _____

31. Molim Vas da iskažete svoje slaganje ili neslaganje sa niže navedenim tvrdnjama zaokružujući jedan od navedenih odgovora :

1. Uopće se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se slažem, niti ne slažem
4. Slažem se
5. U potpunosti se slažem

	1	2	3	4	5
Kućni ljubimac član je obitelji.	1	2	3	4	5
Smatram da postoji posebna veza između čovjeka i njegovog kućnog ljubimca.	1	2	3	4	5
Kućni ljubimac dobra je priprema za dijete.	1	2	3	4	5
Kućni ljubimac je najbolji "lijek" protiv usamljenosti.	1	2	3	4	5
Slobodno vrijeme najrađe bi provodio s kućnim ljubimcem.	1	2	3	4	5
Važno je učlaniti se u grupe za kućne ljubimce na društvenim mrežama.	1	2	3	4	5
Prema kućnom ljubimcu se treba odnositi kao prema djetetu.	1	2	3	4	5
Smatram da kućnom ljubimcu treba osigurati smještaj ili društvo kad bi dulje izbio od doma.	1	2	3	4	5
Briga i održavanje kućnog ljubimca je skupo.	1	2	3	4	5
Razumijem osobe koje svog kućnog ljubimca uvrste u oporuku.	1	2	3	4	5
Smatram da je dobro osigurati kućnog ljubimca u osiguravajućoj kući.	1	2	3	4	5
Radije bi novac potrošio na kućnog ljubimca nego na sebe.	1	2	3	4	5
Smatram da kućni ljubimac vlasniku može pomoći u unapređenju društvenih vještina.	1	2	3	4	5

Smatram da su osobe koje imaju kućnog ljubimca fizički spremnije.	1	2	3	4	5
Volim životinje jer one nikad ne povrijede čovjekove osjećaje.	1	2	3	4	5
Bolje se osjećam u društvu životinja nego ljudi.	1	2	3	4	5

32. Gdje spava Vaš kućni ljubimac, ako ga imate?

1. Vani na dvorištu
2. U kavezu-akvariju-posebnoj nastambi
3. U mom krevetu
4. U krevetu jednog od člana moje obitelji
5. U svom krevetu
6. Na podu
7. Negdje drugdje: _____

33. Koja je bila Vaša motivacija za nabavku kućnog ljubimca? (moguće više odgovora)

1. Druženje i prijateljstvo
2. Sigurnost i zaštita
3. Kao praksa prije nego imam djecu
4. Za djecu
5. Pronašao sam ga-ju i udomio
6. Posebne potrebe (terapijska životinja)
7. Radna životinja

Ovo je kraj upitnika o načinu, stavovima i osobnim životnim odabirima prema kućnim ljubimcima i obiteljskim vrijednostima.

Hvala na suradnji.

**PRIJAVA ISTRAŽIVAČKOG PRIJEDLOGA POVJERENSTVU ZA OCJENU ETIČNOSTI ISTRAŽIVANJA
ODJELA ZA SOCIOLOGIJU HRVATSKIH STUDIJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

Datum prijave 05.06.2019.

1. Student(i)/ica(e) - voditelj/i istraživanja (ime i prezime, godina studija za svakog od voditelja):

Gordana Lugarić

Hrvatski studiji - sociologija - 2.godina diplomskog studija

2. Radni naslov istraživanja:

ODNOS STAVOVA PREMA KUĆNIM LJUBIMCIMA I TRADICIONALNIM OBITELJSKIM VRIJEDNOSTIMA

3. Mentor/ica:

doc. dr. sc. Dario Pavić

Docent (doc. dr. sc. - *Hrvatski studiji*)

6. Obrazloženje, svrha i ciljevi istraživanja (do 200 riječi):

Istraživanje se provodi kao dio diplomskog rada. Svrha ove kvantitativne studije jest da se otkrije imaju li mlade osobe (u dobi od 24 do 38 godina) koje žive u urbanim sredinama RH pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema imanju vlastite djece. U ovoj fazi istraživanja imati kućnog ljubimca definiramo kao brinuti o pripitomljenoj životinji koja živi s ljudima, ne služi za rad već za društvo i ispunjavanje slobodnog vremena (najčešće pas i mačka), dok imati dijete definiramo kao brigu, skrb i zajednički život s osobama starim od 0-14 godina u zajedničkom kućanstvu koja su njihova biološka ili posvojena djeca.

Cilj ovog kvantitativnog istraživanja je utvrditi raširenost fenomena da mlade osobe iz urbanih sredina gaje pozitivnije stavove prema imanju kućnog ljubimca nego prema tradicionalnim obiteljskim stavovima i imanju vlastite djece. Ciljevi istraživanja su znanstveno-spoznajni u području sociologije.

7. Uzorak i metode predloženog istraživanja (ukratko opisati uzorak i metodu prikupljanja podataka; do 150 riječi):

U ovom kvantitativnom istraživanju koristit ćemo prigodni uzorak odnosno na anketni upitnik odgovarat će osobe koje su dostupne ili prigodne za studiju. Sudionici istraživanja trebali bi biti u braku, živjeti u urbanoj sredini te bi u istraživanju trebao sudjelovati približno jednak omjer žena i muškaraca. Ciljani broj ispitanika je 200 pri čemu bi pokušala pokriti osobe koje imaju samo djecu, osobe koje imaju samo kućne ljubimce, osobe koje imaju i djecu i kućne ljubimce te osobe koje nemaju ni djecu ni kućne ljubimce.

Anketni upitnik se sastoji od 4 dijela. Prvi dio se odnosi na demografska pitanja i pitanja koja se tiču njihovog načina života. Zatim slijedi test samoprocjene osobnosti i pitanja koja pokazuju ima li ispitanik suvremene ili konzervativne stavove o odnosu žene i muškarca i ulogama u obitelji, treći dio čine pitanja koja se tiču imanja i odnosa spram djece, dok su u četvrtom dijelu pitanja koja se tiču imanja i odnosa prema kućnim ljubimcima. U istraživanju je korištena Liker-

tova skala na kojoj ispitanici procjenjuju s kim i na koji način provode slobodno vrijeme, samo-procjenjuju svoju osobnost, izražavaju stavove o rodim ulogama u obitelji te stavove o djeci i kućnim ljubimcima.

Podaci o stavovima o rodnim ulogama, djeci i kućnim ljubimcima bit će stavljeni u relaciju s njihovim socio-demografskim karakteristikama (dob, spol, obrazovanje, mjesto stanovanja) i podacima dobivenih u testu samoprocjene ispitanika te će biti analizirani u statističkom programu SPSS IBM Statistics 22.

8. Opis zaštite sudionika istraživanja:

a. Ukratko opisati način pristupa sudionicima u istraživanju

Ispitanici će biti osobe oba spola koje su dostupne i prigodne za istraživanje. Bitno je da su ispitanici mlade osobe od 24 do 38 godina koje su u braku i koje žive u urbanim sredinama u Republici Hrvatskoj. Anketni upitnik biti će stavljen on-line te ga mogu ispuniti sve osobe koje zadovoljavaju navedene uvijete. Koristit će se snow-ball metoda tako da će ga ispitanici koji su već ispunili upitnik proslijediti svojim poznanicima za koje znaju da zadovoljavaju navedene kriterije za sudjelovanje u istraživanju.

b. Ukratko opisati način pribavljanja informiranog pristanka za sudjelovanje u istraživanju.

Na samom početku ankete biti će naznačeno kako je sudjelovanje u anketi dobrovoljno i u potpunosti anonimno te se ni na koji način ne može rekonstruirati identitet ispitanika. Svoj pristanak za sudjelovanje u istraživanju ispitanici potvrđuju pritiskom na tipku "Dalje" s obzirom da se radi o on-line anketi. Svaki ispitanik može u bilo kojem trenutku odustati od daljnjeg sudjelovanja u istraživanju ili preskočiti pitanja na koja iz bilo kojeg razloga ne želi odgovoriti. Informacije o samoj strukturi anketnog upitnika nalaze se na prvoj strani upitnika, dok se upute za rješavanje nalaze kraj svakog pitanja. Za detaljne informacije o samom istraživanju kao i za rezultate istraživanja navedena je mail adresa voditeljice istraživanja.

c. Ukratko opisati način zaštite povjerljivosti identiteta sudionika

U istraživanju se niti u jednom trenutku ne traži osobna identifikacija, odnosno sudionik odgovara na pitanja putem računala ne navodeći svoj identitet niti bilo koje osobne podatke iz kojih bi se mogao rekonstruirati o kojem se ispitaniku radi čime se čuva povjerljivost identiteta sudionika. Ne bilježe se IP adrese ispitanika. Osobe ovlaštene za analizu podataka odgovaraju za povjerljivost istih prilikom unosa podataka.

d. Opisati način zaštite povjerljivosti podataka

Ispitanici rješavaju anketni upitnik putem računala pri čemu se ne bilježe IP adrese ispitanika te se ni na koji način ne može doznati identitet ispitanika. Ispunjenim anketama pristup ima glavna istraživačica koja organizira unos podataka na način koji jamči apsolutno očuvanje anonimnosti ispitanika.

e. Opisati način čuvanja podataka

Prilikom prikupljanja i obrade podataka samo ovlaštene osobe za provedbu istraživanja imat će pristup originalnim podacima. Nakon provedene ankete i obrade dobivenih podataka originalni podaci biti će spremljeni na CD i predani na čuvanje mentoru rada (doc. dr. sc. Dariu Paviću) u prostorijama Hrvatskih studija. Isključivo mentor i nositeljica istraživanja nakon predaje imaju pristup dobivenim podacima.

9. Ostvaruje li se istraživanjem izravna korist za sudionike (*ukoliko da, ukratko opisati*):

Istraživanjem se ne ostvaruje izravna korist za sudionike.

10. Uključuje li istraživanje potencijalnu štetu/rizik za sudionike (*ukoliko da, ukratko opisati*):

Nema nikakvih rizika ni potencijalne štete usmjerene prema sudionicima u ovom istraživanju.

11. Financijer istraživanja:

Odsjek za sociologiju - Hrvatski studiji

12. Tko su nositelji autorstva:

Sveučilište u Zagrebu - Hrvatski studiji

Odsjek za sociologiju - Hrvatski studiji

doc.dr.sc. Dario Pavić

Gordana Lugarić

U Zagrebu, 05.06.2019.

Voditeljica istraživanja:

Gordana Lugarić